

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเพื่อพัฒนาแบบประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนในกลุ่มปีthalmaly เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อในการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเขียน

ตอนที่ 2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2.1 หลักการ จุดหมาย โครงสร้างและการวัดประเมินผล

2.2 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 กับการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

2.3 แนวทางการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

ตอนที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับประเมินทางการศึกษา

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน

1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการอ่าน

1.1.1 ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นกระบวนการพัฒนาทักษะ การรับรู้ความหมายของคำ สัญลักษณ์ ความรู้ ความคิด ความรู้สึก และจินตนาการของผู้เขียน โดยสิ่งสำคัญคือ ความเข้าใจในการอ่าน นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านที่มีความคิดสอดคล้องกับแนวคิดนี้ มีดังต่อไปนี้

ผุสดี จึงเกรียงไกร (2538 : 11) ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการคิดที่ใช้ความรู้ ประสบการณ์เดิม ทักษะของผู้อ่านในการแปลความหมายของสัญลักษณ์ ตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำอย่างมีเหตุผลและเข้าใจความหมายที่ตรงกับจุดมุ่งหมาย

ของผู้เขียนที่ต้องการให้ผู้อ่านนำไปสื่อความหมายให้ได้ตามความหมายชัดเจน สมบูรณ์ โดยมีข้อเขียนเป็นสื่อกลางและสามารถนำความคิดเหล่านั้น ไปใช้ให้ถูกต้องและเกิดประโยชน์แก่ผู้อ่าน

นิตยา พลตงนอก (2540 : 9) กล่าวว่า การอ่าน คือ การแปลความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรออกมาเป็นความคิด เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เข้าใจความต้องการของผู้เขียนและนำความรู้หรือความคิดที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยผู้อ่านจะมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับรายละเอียดในสิ่งที่พิมพ์และความรู้เดิมของผู้อ่านเป็นสำคัญ

อรัญญา ฤกษ์ (2541 : 8) กล่าวว่า การอ่าน คือ กระบวนการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำ หรือความเข้าใจ จากตัวอักษรออกมาเป็นความคิด แล้วสามารถนำความคิดนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

สุวรรณา ตั้งทีชะรักษ์ (2543 : 1) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการรับสารอย่างหนึ่ง เมื่อผู้เขียนซึ่งเป็นผู้ส่งสารถ่ายทอดความคิดเป็นตัวอักษรมายังผู้อ่าน ผู้อ่านต้องทำหน้าที่เป็นผู้แปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดอีกครั้งหนึ่ง ฉะนั้นหัวใจสำคัญของการอ่านก็คือ การที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายของคำที่ผู้เขียนถ่ายทอดออกมาเป็นตัวอักษร และมีผลทำให้เข้าใจความคิดของผู้เขียนได้ชัดเจนแจ่มแจ้งสมดังเป้าประสงค์ที่ผู้เขียนต้องการ

วาสนา บุญสม (2543 : 51) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การทำความเข้าใจความหมายของสารจาก ลายลักษณ์อักษร ถ้อยคำ เครื่องหมายต่างๆ ที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารไปยังผู้อ่าน เกิดความคิด ความเข้าใจ แล้วสามารถนำความคิด ความเข้าใจนั้นๆ ไปให้เกิดประโยชน์ได้

สมศักดิ์ สิงธุระเวชญ์ (2545 : 100) ให้ความหมายของการอ่าน คือ การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดและนำความคิดไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ดังนั้นหัวใจของการอ่านอยู่ที่เข้าใจความหมายของคำ

จากความหมายของการอ่านข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ กระบวนการแปลความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรออกมาเป็นถ้อยคำหรือความคิด และเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษรนั้น แล้วสามารถนำความคิด ความเข้าใจนั้นๆ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้

1.1.2 ความสามารถในการอ่าน

องค์ประกอบหนึ่งของการอ่าน คือ ความเข้าใจ การอ่านกับความเข้าใจในการอ่าน เป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กำหนดคุณภาพ

ของผู้เรียนด้านการอ่าน ระดับช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) ว่ากำหนดให้อ่านแล้ว เข้าใจข้อความที่อ่าน (กรมวิชาการ 2546 : 188) เห็นได้ว่าความเข้าใจในการอ่าน เป็นตัวแทนที่ แสดงความสามารถในการอ่านที่มีประสิทธิภาพ ถ้าผู้อ่านมีความเข้าใจอย่างแจ่มแจ้ง จะทำให้ ผู้อ่านสามารถรายงาน ความรู้ ความคิดจากสิ่งที่อ่าน นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน โดย ความสามารถด้านความเข้าใจในการอ่านนั้นมีระดับต่าง ๆ กัน ผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน ได้แบ่ง ระดับความสามารถในการอ่านหรือความเข้าใจในการอ่าน ไว้ ดังเช่น

มิลเลอร์ (Miller , 1990 อ้างถึงใน นิตยา พลตงนอก 2540 : 13)

แบ่งความเข้าใจในการอ่าน เป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับตามตัวอักษร (Textuality Explicit Comprehension)

ประกอบด้วยความสามารถในการตอบคำถามที่ผู้อ่านสามารถค้นพบรายละเอียดได้จากเรื่องที่ อ่าน ประกอบด้วย ลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

- 1.1 การบอกรสาระสำคัญ
- 1.2 การแยกรายละเอียดสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อย
- 1.3 การเรียงลำดับเหตุการณ์
- 1.4 การปฏิบัติตามคำสั่ง

2. ระดับตีความ (Textuality Implicit Comprehension) คือการอ่านที่

ผู้อ่านต้องเสาะแสวงหาความรู้ ความหมายที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในข้อความโดยตรง ผู้อ่านต้องใช้ ความสามารถในการตีความ หาข้อสรุป ขยายความและทำนายสิ่งที่จะตามมา ประกอบด้วย ลักษณะย่อย ดังนี้ คือ

- 2.1 การอ้างอิงจากเรื่องที่อ่าน
- 2.2 การสรุปเรื่องที่อ่าน
- 2.3 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า
- 2.4 การรับรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน
- 2.5 การเข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผลและเปรียบเทียบได้
- 2.6 การบอกความหมายโดยนัยของเรื่องที่อ่าน

3. ระดับวิจารณ์หรือประเมิน (Critical Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่าน

ต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาตัดสินเพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดยใช้ความรู้และ ประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านประกอบการตัดสินใจ ประกอบด้วยลักษณะย่อยดังนี้ คือ

3.1 การจำแนกระหว่างความจริงกับความเชื่อ หรือระหว่างความจริง
กับความเพ้อฝัน

3.2 การประเมินความถูกต้องเหมาะสมและคุณค่าของสิ่งที่อ่าน

3.3 ความเข้าใจสำนวนภาษา

3.4 การพิจารณาการโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ

3.5 การรับรู้อคติของผู้เขียน

4. ระดับสร้างสรรค์ (Creative Reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านสามารถนำ
สิ่งที่เรียนรู้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์คล้ายคลึงกันหรือสถานการณ์อื่นใน
ชีวิตประจำวันได้

สมิธ (Smith, 1963 อ้างถึงใน จินดา ยัญทิพย์ 2547:92) แบ่งความ
เข้าใจในการอ่านเป็น 3 ระดับ คือ

1. ความเข้าใจตามตัวอักษร (literal comprehension) เป็นระดับการอ่านที่
ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของข้อความที่อ่านได้จากตัวอักษรที่ปรากฏ การอ่านระดับนี้
นับว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการอ่านในชีวิตประจำวัน เช่น การอ่านป้ายต่างๆ ฉลากสินค้า
และโฆษณาต่างๆ เป็นต้น

2. ความเข้าใจระดับตีความ (interpretive comprehension) หรือชั้น
สรุปอิงความ (inferential comprehension) เป็นระดับการอ่านที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมาย
ของข้อความที่อ่านได้ลึกซึ้งกว่าระดับแรกเพราะต้องอาศัยความเข้าใจระดับแรกเป็นพื้นฐานใน
การตีความ สิ่งที่ผู้เขียนมิได้กล่าวไว้ชัดเจน การอ่านระดับนี้ประกอบด้วยกระบวนการคิด เช่น การ
สรุปความ (drawing conclusion) การสรุปความเห็น (making generalization) และการ
คาดการณ์ล่วงหน้า (predicting outcomes)

3. ความเข้าใจระดับวิเคราะห์วิจารณ์ (critical comprehension) เป็น
ระดับที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิดเห็นของผู้อ่านมาวิเคราะห์ตัดสินประเมินค่าข้อความที่อ่าน การอ่าน
ระดับนี้ผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับผู้เขียนหรือเรื่องที่อ่านนั้นมาก่อน เพราะผู้อ่านต้องอาศัยการ
เปรียบเทียบและประเมินสิ่งที่อ่านว่าน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด เห็นด้วยหรือไม่ ผู้เขียนรู้จริงใน
เรื่องที่เขียนหรือมีอคติต่อเรื่องที่เขียนหรือไม่ อย่างไร โดยความเข้าใจในระดับนี้ต้องอาศัยความ
เข้าใจใน 2 ระดับแรกเป็นพื้นฐาน

ดอลแมน และคนอื่นๆ (Dallman and others, 1974 : 166 อ้างถึงใน
พูลศรี กิจเจลา 2544 : 46) จำแนกการอ่านเพื่อความเข้าใจออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจข้อเท็จจริง คือ ความเข้าใจเรื่องทีอ่านตามตัวหนังสือที่เขียนไว้

2. ระดับความเข้าใจขั้นตีความ คือ ความเข้าใจโดยอาศัยการสรุปความตีความ แปลความจากเรื่องทีอ่านได้

3. ระดับความเข้าใจขั้นประเมินค่า คือ ความสามารถในการประเมินค่าสิ่งทีอ่านมาโดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์ของการอ่าน พิจารณาตัดสินว่าข้อสรุปของผู้เขียนถูกต้องหรือไม่อย่างไร

บาร์เรทท์ (Barrett, 1968 อ้างถึงใน จรรยา บุญปลั่ง 2541 : 72) ได้จำแนกระดับความเข้าใจในการอ่านเป็น 5 ระดับ โดยอาศัยหลักการจำแนกตามวัตถุประสงค์ทางการศึกษาของ บลูม (Bloom, 1959) ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (Literal Comprehension) เป็นระดับการอ่านจับใจความ รายละเอียดต่างๆ การลำดับเหตุการณ์ สามารถเปรียบเทียบเรื่องราวทีอ่านทั้งในแง่ความแตกต่างและความเหมือน ทราบความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล ทราบถึงลักษณะเฉพาะของตัวละครในเรื่องทีอ่าน สามารถจำและทบทวนเรื่องทีอ่านได้

2. ระดับการจัดเรียงใหม่ (Reorganization) ได้แก่ ความสามารถทีจะแยกประเภทของสิ่งต่างๆได้ ย่อเรื่องทีอ่านทั้งหมด หรือข้อความบางตอนได้ สามารถสรุปและสังเคราะห์เรื่องทีอ่านได้

3. ระดับการให้ข้อคิดเห็น (Inferential Comprehension) ได้แก่ ความสามารถทีจะนำความคิดเห็นและรายละเอียดทีได้จากการอ่าน ความคิดเห็น และประสบการณ์ส่วนตัวมาใช้สรุปให้ข้อวินิจฉัยในแง่สนับสนุนรายละเอียด สรุปใจความสำคัญ ลำดับเหตุการณ์ และ การตีความของภาษา ซึ่งมีได้ปรากฏให้เห็นโดยตรงจากข้อความทีอ่าน

4. ระดับประเมินผล (Evaluation) เป็นระดับความสามารถในการทีจะตัดสินและประเมินผลด้วยตนเองว่าเรื่องทีอ่านนั้นอะไรเป็นข้อเท็จจริง (Facts) อะไรเป็นจินตนาการ (Fantasy) อะไรเป็นความคิด (Opinion) ตลอดจนความสามารถในการประเมินความเชื่อถือได้ของเรื่องทีอ่าน และในการประเมินความคิดเห็นส่วนตัวว่ามีความเหมาะสมทีจะยอมรับหรือไม่

5. ระดับเกิดความซาบซึ้ง (Appreciation) ความสามารถในระดับนี้เป็นการอ่านในระดับสูงสุด คือการมีอารมณ์ร่วมตามเนื้อเรื่อง ตามภาษาของผู้เขียน ตลอดจนการสร้างภาพพจน์และการแสดงออกทางอารมณ์จากการทีได้อ่านเรื่องราวนันๆ

เบอร์มิสเตอร์ (Burmeister, 1974 อ้างถึงใน จรรยา บุญปลั่ง 2541 : 74) ได้จำแนกระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ค่อนข้างละเอียด โดยดัดแปลงมาจาก Bloom 's Taxonomy ดังนี้

1. ระดับความจำ (Memory) เป็นระดับที่ผู้อ่านสามารถจำเรื่องราวและเหตุการณ์จากสิ่งที่อ่านได้ เช่น จำข้อเท็จจริงในเรื่องได้ นิยามใจความสำคัญ และลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง เป็นต้น
2. ระดับแปลความ (Translation) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านนำข้อความหรือเรื่องราวที่อ่านไปแปลเป็นรูปอื่น เช่น การแปลจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง การให้คำจำกัดความ การนำใจความไปแปลเป็นรูปแผนภูมิ เป็นต้น
3. ระดับตีความ (Interpretation) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจในสิ่งที่ผู้เขียนมิได้เขียนไว้โดยตรง เช่น หาเหตุเมื่อกำหนดผลมาให้ ให้เหตุมาแล้วสามารถหาผลได้ การคาดคะเนหรือทำนายเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น การจับใจความสำคัญของเรื่อง เป็นต้น
4. ระดับประยุกต์ใช้ (Application) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจในหลักการและนำไปประยุกต์ใช้จนประสบความสำเร็จ
5. ระดับวิเคราะห์ (Analysis) เป็นระดับความเข้าใจที่ผู้อ่านสามารถแยกแยะส่วนย่อยที่ประกอบเข้าเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การวิเคราะห์การโฆษณาชวนเชื่อ การวิเคราะห์คำประพันธ์ การทราบถึงความไม่สมเหตุสมผลของเรื่องที่เขียน ตลอดจนการลงความเห็นในเรื่องที่อ่านได้
6. ระดับสังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการนำเอาความคิดเห็นจากเรื่องที่อ่านมารวบรวมและจัดเรียงเรียงใหม่
7. ระดับการประเมินผล (Evaluation) เป็นความสามารถในการกำหนดเกณฑ์และตัดสินเรื่องที่อ่านโดยอาศัยเกณฑ์จากประสบการณ์ของตนเอง

ถึงแม้จะมีการแบ่งระดับความสามารถในการอ่านแตกต่างกัน แต่พอสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านจะเริ่มต้นที่ระดับพื้นฐาน ซึ่งเป็นระดับที่ง่าย ๆ ไปสู่ระดับที่ยาก อย่างไรก็ตามแต่ละระดับไม่สามารถแยกเป็นอิสระจากกัน การอ่านเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้น การอ่านระดับพื้นฐาน คือ เข้าใจความหมายในระดับคำ ประโยคและข้อความ เป็นการเข้าใจในข้อเท็จจริงที่ปรากฏ โดยการอ่านในระดับขั้นต้นเป็นพื้นฐานสำหรับการอ่านในระดับสูง ที่ผู้อ่านจะต้องใช้ความคิดในการพิจารณาสิ่งที่อ่าน ตีความ วิเคราะห์วิจารณ์ วินิจฉัย

และประเมินค่า จากข้อความที่อ่าน สำหรับผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านการอ่านไว้ในระดับพื้นฐาน คือ สามารถเข้าใจสิ่งที่อ่าน

1.1.3 ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งของมนุษย์ในการรับรู้สิ่งต่างๆ ทักษะการอ่านจึงมีความสำคัญและมีคุณค่า เพราะการอ่านทำให้คนฉลาด ช่วยเพิ่มพูนความรู้ ให้อบรมรู้ทันโลก ทันเหตุการณ์ ดังที่ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้กล่าวไว้ ดังนี้

มุสตี จิงเกรียงไกร (2538 : 12) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านว่ามีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตมาก เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ แสวงหาความรู้ให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงของโลก เพื่อนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย

วัฒน์ บุญจับ (2541 : 99) กล่าวว่า การอ่านช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นปัจจัยในการพัฒนาบุคคล ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและมีส่วนผลักดันสังคมให้เจริญก้าวหน้าไปได้เร็วขึ้น เพราะการอ่านทำให้คนฉลาด รู้จักคิด มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

อรัญญา ฤาชัย (2541 : 20) กล่าวว่า การอ่านมีความสำคัญยิ่งในชีวิตประจำวันของคนเราเนื่องจากเราใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารเพิ่มพูนประสบการณ์ของตนเอง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ได้ดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะนักเรียนเนื่องจากการอ่านเป็นความสามารถขั้นพื้นฐานที่สำคัญ นักเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนมากน้อยเพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับทักษะการอ่าน

สุวรรณา ดังทีฆะรักษ์ (2543 : 1-2) กล่าวว่า การอ่านหนังสือช่วยพัฒนาความคิดและจิตใจ ผู้ที่อ่านมากจะรู้จักนำความรู้ ความคิด และประสบการณ์จากการอ่านมาช่วยพิจารณาสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างถี่ถ้วน การอ่านจึงเปรียบเสมือนสะพานเชื่อมความรู้และความเข้าใจระหว่างมนุษย์ทุกชาติทุกภาษาให้ประกอบกิจการร่วมกันได้เป็นอย่างดี จึงนับว่าการอ่านมีความสำคัญมากต่อชีวิตมนุษย์ในยุคโลกาภิวัตน์นี้ ประโยชน์ที่ได้จากการอ่านมีมากมาย ซึ่งจะชี้ให้เห็นดังต่อไปนี้

1. การอ่านช่วยให้คนเราทันโลก ทันเหตุการณ์ ไม่ล้าหลัง
2. การอ่านช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความคิด และประสบการณ์ด้านต่างๆ

การอ่านมากย่อมทำให้รู้มากและมีผลทำให้สติปัญญาชาญฉลาด เจียบแหลม ทำให้เกิด
 วิจารณ์ญาณในการรับสาร

3. การอ่านช่วยให้คนเรามีทัศนคติที่กว้างขึ้น รู้จักรับฟังและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพทางหนึ่งด้วย

4. การอ่านทำให้คนเราได้รับความเพลิดเพลิน ทำให้เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็วจนสามารถลืมความเบื่อหน่ายและความเหงาได้ จึงนับว่าการอ่านเป็นการใช้เวลาว่างที่มีประโยชน์ที่สุด

สุนันท์ ประสานสอน (2544 : 1) ได้สรุปความสำคัญของการอ่านว่าเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลข่าวสารแพร่ไปได้อย่างรวดเร็วและมีสื่อการอ่านที่หลากหลายรูปแบบเช่นปัจจุบัน สภาพการณ์เช่นนี้เอื้อให้ทุกคนสามารถใช้การอ่านเป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ในสิ่งที่ต้องการได้เป็นอย่างดี

โธมัส จี ดีไวน์ (Thomas G. Devine ,1986 : 5 – 6) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า มีความสำคัญมากสำหรับผู้ที่กำลังศึกษาเล่าเรียน แม้ปัจจุบันจะมีเทคโนโลยีและสื่อที่ให้ความรู้ด้านอื่นๆ มากมายก็ตาม แต่ผู้ที่มีความสามารถในการอ่านย่อมจะได้เปรียบและประสบความสำเร็จมากกว่า ทั้งนี้เนื่องจากในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นจะต้องเกี่ยวข้องกับการอ่านเอกสาร หนังสือ และอื่นๆ ทั้งทางด้านวิชาการ ด้านอาชีพ ด้านการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม และการอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

ยู บี จีเบนเนดิโอ (U.B. Gbenedio, 1986: 46 –47) ให้ทรรศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านเป็นความจำเป็นขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งเพื่อการศึกษาความรู้ เพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนประสบการณ์ต่างๆ และเพื่อความบันเทิง

จากความสำคัญของการอ่านข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การอ่านเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์มาก ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างความสำเร็จของงานทางสติปัญญา เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ก่อให้เกิดความรู้ ความเพลิดเพลินและประสบการณ์ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการรับทอดมรดกทางวัฒนธรรมของคนไทยสู่คนรุ่นหลังต่อไป

1.1.4 องค์ประกอบของการอ่าน

มนุษย์เรามีวิธีการแสวงหาความรู้เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาได้หลายแนวทาง วิธีการสำคัญวิธีหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์มีความรู้ คือ การอ่าน และการที่จะอ่านให้ประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ดังที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ดังนี้

มาลินี ชาญศิลป์ (2539 : 102 – 103) กล่าวว่า องค์ประกอบของการอ่านมี 5 ส่วนคือ

1. ผู้อ่าน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญส่วนแรก ที่ทำให้เกิดการอ่านเพราะถ้าไม่มีผู้อ่าน การอ่านก็ไม่เกิดขึ้น

2. สาร หรือหนังสือ หรือตัวอักษร เนื้อหา เรื่องราว และสารจากหนังสือ เหล่านั้นจะให้ความคิดแก่ผู้อ่าน ถ้าอ่านไม่ออกหรืออ่านไม่เข้าใจการอ่านก็ไม่สัมฤทธิ์ผล

3. ความหมาย ผู้อ่านต้องเข้าใจความหมายของคำ การอ่านจึงจะเกิดขึ้นต่อไปได้

4. การเลือกความหมาย ความหมายของคำในภาษาไทยนั้นมีจำนวนไม่น้อยที่มีหลายความหมาย ผู้อ่านจะต้องสามารถพิจารณาเลือกให้ถูกต้องว่าผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายให้คำนั้นหมายความว่าอย่างไร ถ้าผู้แต่งและผู้อ่านมีความเข้าใจตรงกัน ก็สามารถอ่านได้ความที่ถูกต้อง หากเข้าใจไม่ตรงกันก็ทำให้เข้าใจผิดได้เช่นกัน

5. การนำไปใช้ การอ่านจะได้รับผลสำเร็จมากน้อยหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้อ่านเข้าใจความหมายเรื่องราวถูกต้อง ตามจุดประสงค์ของผู้แต่ง สามารถเลือกสิ่งที่ดี ถูกต้อง เหมาะสม และนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตามโอกาสต่างๆ ได้ หรือทำประโยชน์ให้ตนเองและสังคมได้ต่อไปด้วย

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2540 : 22-28) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน ดังนี้

1. อายุ เด็กที่มีความเจริญทางร่างกายในลักษณะปกติเมื่อมีอายุสูงขึ้น วุฒิภาวะก็จะพัฒนาขึ้นด้วยแต่ก็มีเด็กบางคนที่มีอายุน้อยแต่มีวุฒิภาวะสูง หรือเด็กบางคนอายุมาก แต่มีวุฒิภาวะต่ำ ถ้ามีวุฒิภาวะสูงก็สามารถเริ่มต้นการอ่านได้เร็วกว่าผู้ที่มีวุฒิภาวะต่ำ

2. สติปัญญาหรืออายุสมอง หมายถึงความเจริญเติบโตของสมองที่เป็นไปตามระดับ ชั้นสมองจะพัฒนาไปเรื่อยๆ ตั้งแต่วัยทารกและจะพัฒนาเด็กที่เมื่ออย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งมีอายุระหว่าง 15- 16 ปี

3. เพศ เป็นองค์ประกอบที่จะชี้ให้เห็นความพร้อมในการเรียนภาษาอย่างหนึ่ง โดยทั่วไปเด็กหญิงจะมีความพร้อมทางภาษาเร็วกว่าเด็กชายในเกณฑ์อายุเท่ากัน นอกจากนั้นเด็กหญิงจะมีการพัฒนาทางร่างกายเร็วกว่าเด็กชายในวัยเดียวกันด้วย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กหญิงได้เรียนรู้คำต่างๆ และมีการพัฒนาทางการใช้ภาษาเร็วกว่าเด็กชาย

4. ความสามารถในการฟัง ทักษะการฟังเป็นทักษะขั้นเริ่มแรกที่จะนำไปสู่ การอ่าน เด็กจะรับรู้เรื่องราวได้จากการฟัง แล้วส่งสารที่ได้ฟังไปให้สมองแปลความ ถ้าเด็กฟังแล้ว แยกไม่ได้ว่าเสียงที่ได้ยินคืออะไร ก็แสดงว่ายังไม่พร้อมที่จะเรียนอ่าน

5. ความสามารถในการรับรู้ทางสายตา การรับรู้ทางสายตาจะพัฒนาช้า กว่า การรับรู้ทางการฟัง เมื่อสายตามีความพร้อมก็หมายความว่า เด็กจะรู้จักสังเกตขนาด รูปร่าง ของวัตถุและสิ่งของต่างๆ มองเห็นความเหมือนกัน และความแตกต่างกันในสิ่งที่ตนเห็น

6. ประสบการณ์ทางภาษา ได้แก่เหตุการณ์ที่เด็กได้พบเห็นด้วยสายตาของ ตนเองหรือผู้อื่นเล่าให้ฟัง

7. วุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคม ได้แก่การรู้จักควบคุมตนเอง การไม่ กลัวคนแปลกหน้า การรู้จักใช้ห้องน้ำ การกินและเล่นเป็นเวลา

8. ความสนใจ ได้แก่การที่เด็กดูภาพ การฟังนิทาน หรือชอบฟังเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับที่ตนชอบก็เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าเด็กพร้อมที่จะอ่าน

จินดา ยัญทิพย์ (2547:91) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอ่านไว้ดังนี้

1. ความรู้ด้านภาษาของผู้อ่านเกี่ยวกับความหมายของคำศัพท์ รูปแบบ ของคำโครงสร้างของประโยคตามหลักไวยากรณ์ รวมทั้งลักษณะของภาษาเขียน รู้โครงสร้าง ภายใบบทอ่าน

2. ความสามารถในการตีความ ผู้อ่านจะต้องสามารถบอกถึงจุดมุ่งหมาย ของการเขียน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยคต่างๆ สามารถเชื่อมโยงและลำดับเรื่องราวต่างๆ ได้ สามารถสรุปและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้

3. ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถเชื่อมโยง ความรู้จากเรื่องที่อ่านกับความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ เรื่องที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น

4. จุดประสงค์ในการอ่านและวิธีการอ่าน ผู้อ่านจะต้องมีจุดประสงค์ในการ อ่านและสามารถเลือกวิธีการอ่านได้ตรงกับจุดประสงค์ในการอ่านนั้นๆ รวมทั้งผู้อ่านต้องมีสมาธิ และความสนใจในการอ่านด้วย

เอ็ดดี วิลเลียมส์ (Eddie Williams, 1986 : 3 -7) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของการอ่านว่าประกอบด้วย

1. ความรู้ในระบบการเขียน (Knowledge of the Writing System) หมายถึง ด้านการสะกดคำ และการอ่านออกเสียง

2. ความรู้ในเรื่องภาษา (Knowledge of the Language) หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับรูปแบบของคำ การเรียบเรียงคำ โครงสร้าง และไวยากรณ์ของภาษา

3. ความสามารถในการตีความ (Ability to Interpret) ซึ่งหมายถึง ความสามารถ เข้าใจจุดประสงค์ของข้อความ รู้วิธีการเรียบเรียงประโยคเป็นข้อความที่ต่อเนื่องกัน และเข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างประโยค

4. ความรู้รอบตัวทั่วไป (Knowledge of the World) ได้แก่ ลักษณะของข้อเขียน วัฒนธรรม เหตุการณ์ปัจจุบัน ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ

5. เหตุผลในการอ่าน และวิธีการอ่าน (Reason for Reading and Reading Style) ผู้อ่านแต่ละคนมีเหตุผลและความต้องการในการอ่านแตกต่างกัน ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกวิธีการอ่าน ดังนั้นเมื่อต้องการอ่านผู้อ่านต้องทราบว่า ตนกำลังอ่านอะไร อ่านไปเพื่ออะไร และจะเลือกวิธีการอ่านอย่างไรให้เหมาะสม

จากความเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับองค์ประกอบของการอ่าน สรุปได้ว่า องค์ประกอบสำคัญคือ ผู้อ่านต้องมีความรู้ทางภาษา ความรู้ในระบบการเขียน ความสามารถในการตีความ ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน ความสามารถในการฟังและการรับรู้ทางสายตา และมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน

1.1.5 จุดมุ่งหมายของการอ่าน

ผู้อ่านหนังสือแต่ละคนย่อมมีจุดมุ่งหมายในการอ่านแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการ ความสนใจของแต่ละบุคคล ว่าต้องการให้เกิดประโยชน์ในด้านใด มีผู้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการอ่านต่างๆ กันดังนี้

ผุสดี จิ่งเกรียงไกร (2538 : 13) สรุปว่า จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่าน คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความคิด ความเพลิดเพลินและใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์รวมทั้งขึ้นอยู่กับความมุ่งหมายและความสนใจของผู้อ่าน เพื่อจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

อรัญญา ฤาชัย (2541 : 21) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการอ่านมี 2 ประการ คือ อ่านเพื่อความรู้และการอ่านเพื่อความบันเทิง

สุวรรณา ตั้งทีมะรักษ์ (2543 : 2) สรุปจุดมุ่งหมายของการอ่าน ดังนี้

1. อ่านเพื่อแสวงหาความรู้ ถือว่าเป็นการอ่านที่จำเป็นมาก เพราะการอ่านเป็นวิธีการหนึ่งที่มนุษย์ใช้แสวงหาความรู้แขนงต่างๆ เพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาของตน รวมทั้งเป็นการสนองความอยากรู้ อยากเห็น ซึ่งถือว่าเป็นความต้องการเบื้องต้นของมนุษย์ การที่คนเรา

แสวงหาความรู้จากข้อเขียนประเภทต่างๆ เช่น บทความ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร หรือ ตำรา ทำให้เราทราบความเป็นไปต่างๆ ของสังคม อีกทั้งยังช่วยให้เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ซึ่งมีส่วนช่วยพัฒนาบุคลิกภาพ และเสริมสร้างความก้าวหน้าในอาชีพการงานได้อย่างดียิ่ง

2. อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน สภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบันนั้นมีความเร่งรีบ มนุษย์จึงต้องแสวงหาสิ่งที่จะช่วยผ่อนคลายอารมณ์ตึงเครียดที่เกิดขึ้น การแสวงหาความเพลิดเพลินนั้นได้จากการอ่านหนังสือ หนังสือที่สนองความเพลิดเพลิน ได้แก่ เรื่องสั้น นวนิยาย การ์ตูน เรื่องขำขัน การอ่านหนังสือในลักษณะนี้ถือเป็นการอ่านในยามว่างเพื่อก่อให้เกิดความรื่นเริง และช่วยคลายความเครียด จึงนับว่าเป็นการพัฒนาจิตใจและอารมณ์ของผู้อ่านให้ดีขึ้นได้ด้วย

สมศักดิ์ สีนุระเวชญ์ (2545 : 100) สรุปว่ามนุษย์จะอ่านหนังสือด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆกัน

1. อ่านเพื่อต้องการศึกษาความรู้
2. อ่านเพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็น หรือค้นหาคำตอบ
3. อ่านเพื่อต้องการพัฒนาความสามารถในการประกอบอาชีพ
4. อ่านเพื่อความบันเทิง
5. อ่านเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

กล่าวโดยสรุปแล้ว การอ่านมีจุดมุ่งหมาย คือ อ่านเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และอ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามความสามารถในการอ่าน ครอบคลุมทักษะการอ่านระดับพื้นฐาน ที่ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าว เป็น 3 ประการ คือ การแปลความ การตีความ และการสรุปความ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยของบลูม (Bloom et al, 1959) ที่แบ่งระดับการเรียนรู้ด้านความเข้าใจออกเป็นทักษะต่างๆ ดังนี้ การแปลความ (Translation) การตีความ (Interpretation) การสรุปใจความสำคัญ (Extrapolation)

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์

1.2.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

คำว่า การคิดวิเคราะห์ มาจากคำว่า "Analytical Thinking" นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2537 : 26) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นความสามารถในการแยกแยะเรื่องราวใดๆ ออกเป็นส่วนย่อยๆ ว่าสิ่งเหล่านั้นประกอบกันอยู่เช่นไร แต่ละอันคืออะไร มีความเกี่ยวพันกันอย่างไร อันใดสำคัญมากน้อย

พัชราภรณ์ พิมละมาศ (2544 : 29) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ คือการจำแนกแยกแยะของส่วนที่เป็นองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย รวมไปถึงความสัมพันธ์ภายในองค์ประกอบ ในเชิงสาเหตุและผลกระทบ

เอนก พ. อนุกุลบุตร (2547 : 60) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการพิจารณาสิ่งสำเร็จรูปหรือระบบใดๆ อย่างแยกแยะให้ค้นพบความจริงที่แฝงในรูปขององค์ประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ และหลักการที่องค์ประกอบคูกันอยู่เป็นสำเร็จรูปหรือเป็นระบบอยู่ได้

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 1) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์หมายถึงความสามารถในการจำแนก แยกแยะองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นวัตถุ สิ่งของ เรื่องราวหรือเหตุการณ์และหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้นเพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547 : 24) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์หมายถึงความสามารถในการจำแนกองค์ประกอบต่างๆ ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือจากเรื่องใดเรื่องหนึ่งและหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสาเหตุที่แท้จริงของสิ่งที่เกิดขึ้น

บลูม (Bloom 1956 อ้างถึงใน สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ 2545 : 97) ให้ความหมายของการ คิดวิเคราะห์ ว่าเป็นความสามารถในการแยกแยะเพื่อหาส่วนย่อยของเหตุการณ์ เรื่องราวหรือเนื้อหาต่างๆ ว่าประกอบด้วยอะไร มีความสำคัญอย่างไร อะไรเป็นเหตุ อะไรเป็นผล และที่เป็นอย่างนั้นอาศัยหลักการอะไร

จากความหมายของการคิดวิเคราะห์ข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการคิดวิเคราะห์ว่า การคิดวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการแยกแยะข้อมูลออกเป็นส่วนย่อยๆ และหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริง ความสำคัญของข้อมูลหรือหลักกรานั้น

1.1.2 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2542 : 51 -52) สรุปว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 อย่าง คือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการจำแนกข้อเท็จจริงออกจากข้อสมมติฐาน และสามารถสรุปข้อความนั้นๆได้

2. การคิดวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีอยู่โดยการเชื่อมโยงเหตุและผล สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมมติฐานและข้อสรุป

3. การคิดวิเคราะห์หลักการ เป็นการวิเคราะห์รูปแบบ วัตถุประสงค์ทัศนคติและความคิดเห็นของผู้เขียนที่ต้องการสื่อให้ทราบ

พัชราภรณ์ ทิมละมาศ (2544 : 32) สรุปเกี่ยวกับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ว่าประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์ เนื้อหา ได้แก่

1.1 ความสามารถในการค้นหาประเด็นต่างๆในข้อมูล

1.2 ความสามารถในการแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากข้อมูลอื่นๆ

1.3 ความสามารถในการแยกแยะความจริงออกจากสมมติฐาน

1.4 ความสามารถในการแยกแยะข้อสรุปจากข้อความปลีกย่อย

1.5 การบอกสิ่งที่สนใจและพิจารณาพฤติกรรมของบุคคลของกลุ่ม

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ได้แก่

2.1 เข้าใจความสัมพันธ์ของแนวคิดในบทความและข้อความต่างๆ

2.2 การรู้ได้ว่ามีสิ่งใดเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ

2.3 การแยกแยะความจริง หรือสมมติฐานที่เป็นใจความสำคัญหรือข้อโต้แย้งที่นำมาสนับสนุนข้อสมมติฐาน

2.4 การตรวจสอบสมมติฐานที่ได้มาจากการแบ่งแยกความสัมพันธ์ของสาเหตุและผลจากความสัมพันธ์อื่นๆ

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ขัดแย้ง แบ่งแยกสิ่งที่ตรงและไม่ตรงกับข้อมูลได้

2.6 สร้างความสัมพันธ์และแยกรายละเอียดที่สำคัญและไม่สำคัญ

3. การวิเคราะห์หลักการ ได้แก่

3.1 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อความและความหมายขององค์ประกอบ

3.2 วิเคราะห์รูปแบบในการเขียน

3.3 วิเคราะห์จุดประสงค์ของผู้เขียน ความเห็นของผู้เขียนหรือลักษณะของผู้เขียนในด้านต่างๆ

3.4 วิเคราะห์ทัศนคติของผู้เขียนในด้านต่างๆ

บลูมและคณะ (Bloom 1956 อ้างถึงใน สมศักดิ์ สินธุระเวช 2545 : 97- 99) แบ่งความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็น 3 ชั้น คือ

1. การวิเคราะห์ความสำคัญ เป็นการถามให้ค้นหาเนื้อแท้หรือหามูลเหตุต้นกำเนิด หาเหตุ ผลลัพธ์และความสำคัญของเรื่องราวนั้นๆ

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการถามให้ค้นหาว่าความสำคัญย่อยของเรื่องราวนั้นเกี่ยวพันกันอย่างไร พาดพิงอย่างไร ยึดทฤษฎีหรือสมมติฐานใดเป็นหลัก แต่ละตอนสอดคล้องหรือขัดแย้งกัน

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นการถามให้ค้นหาว่าเรื่องราวนั้นอาศัยหลักการใด ใช้เทคนิคหรือหลักข้อใด มีระเบียบใดในการเรียบเรียง และมีเค้าโครงการสร้างอย่างไร

เอนก พ. อนุกุลบุตร (2547 : 62) แบ่งความสามารถของการวิเคราะห์เป็น 3 ชนิด คือ

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Analysis of Elements) เป็นการคิดอย่างแยกแยะว่าสิ่งสำเร็จรูปที่พิจารณานั้นมีชิ้นส่วน องค์ประกอบ เนื้อแท้ (Element) อะไรบ้าง สิ่งใดเป็นสิ่งสำคัญ เป็นหัวใจ เป็นส่วนประกอบย่อย การวิเคราะห์องค์ประกอบ อาจวิเคราะห์ชนิดตามเกณฑ์หรือหลักการใหม่ที่มีเหตุผลเชิงวิชาการ หรือวิเคราะห์สิ่งสำคัญ - ไม่สำคัญ วัตถุประสงค์ - ผลลัพธ์หรือวิเคราะห์เลนส์ที่แฝงเร้นอยู่

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Analysis of Relationships) เป็นการคิดค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อยในระบบนั้น

3. การวิเคราะห์หลักการ (Analysis of Organizational Principle) เป็นการคิดแบบพิจารณาทั้งองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทุกส่วนแล้วค้นหาหลักการ กฎเกณฑ์ การวิเคราะห์หลักการจึงเป็นการคิดอย่างแยกแยะเพื่อค้นพบหลักการหรือความจริง แม้บทที่ส่วนประกอบย่อยถือเป็นพื้นฐานร่วมกันอยู่

สุวิทย์ มูลคำ (2547) จำแนกความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การวิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่างๆ เช่น การวิเคราะห์ส่วนประกอบของพืช สัตว์ ข้าว ข้อความ หรือเหตุการณ์ เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถในการหาความสัมพันธ์ของส่วนสำคัญต่างๆ โดยการระบุความสัมพันธ์ระหว่างความคิด ความสัมพันธ์ในเชิงเหตุผลหรือความแตกต่างระหว่างข้อโต้แย้งที่เกี่ยวข้อง

3. การวิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้นๆ ว่าสัมพันธ์กันอยู่โดยอาศัยหลักการใด เช่น การให้ผู้เรียนค้นหาหลักการของเรื่อง การระบุจุดประสงค์ของผู้เรียน ประเด็นสำคัญของเรื่อง เทคนิคที่ใช้ในการจูงใจผู้อ่าน และรูปแบบของภาษาที่ใช้

จากแนวคิดของนักการศึกษา พบว่า มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สามารถสรุปได้ 3 ลักษณะ คือ

1. วิเคราะห์ส่วนประกอบ เป็นการคิดแยกแยะ หาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่างๆ

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นการคิดหาความสัมพันธ์ของส่วนต่างค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ ใช้ความคิดเชื่อมโยงเหตุผล สร้างความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ

3. วิเคราะห์หลักการ เป็นการคิดแบบพิจารณาทั้งองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทุกส่วนแล้วค้นหาหลักการ กฎเกณฑ์

1.2.3 ความสำคัญของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ เป็นความคิดพื้นฐานสำหรับการคิดในมิติอื่นๆ ช่วยให้เรา รู้ข้อเท็จจริง รู้เหตุผล เข้าใจความเป็นมาของเหตุการณ์ต่างๆ รู้องค์ประกอบของเรื่องราว ซึ่งเป็นพื้นฐานในการนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา ประเมินและตัดสินเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์ ไว้ดังนี้

สุวิทย์ มูลคำ (2547 : 127) กล่าวว่า การคิดวิเคราะห์ มีความสำคัญดังนี้

1. ช่วยให้เรา รู้ข้อเท็จจริง
2. ช่วยให้เรา ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่ายๆ
3. ช่วยในการพิจารณาสาระสำคัญอื่นๆ

4. ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต

5. ช่วยให้เราหาเหตุผลที่สมเหตุสมผล

6. ช่วยประมาณการความน่าจะเป็น

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2547 : 32 – 47) กล่าวถึงความสำคัญของการคิดวิเคราะห์ ไว้ดังนี้

1. ช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสติปัญญา
2. ช่วยให้คำนึงถึงความสมเหตุสมผลของขนาดกลุ่มตัวอย่าง
3. ช่วยลดการอ้างประสบการณ์ส่วนตัวเป็นข้อสรุปทั่วไป
4. ช่วยขุดค้นสาระของความประทับใจครั้งแรก
5. ช่วยตรวจสอบการคาดคะเนบนฐานความรู้เดิม
6. ช่วยวินิจฉัยข้อเท็จจริงจากประสบการณ์
7. เป็นพื้นฐานการคิดในมิติอื่นๆ
8. ช่วยในการแก้ปัญหา
9. ช่วยในการประเมินและตัดสินใจ
10. ช่วยให้มีความคิดสร้างสรรค์และสมเหตุสมผล
11. ช่วยให้มีสมาธิและความเข้าใจแจ่มแจ้ง

โดยสรุปแล้ว การคิดวิเคราะห์ มีความสำคัญ คือ ช่วยให้เราเป็นคนฉลาด มีเหตุผลไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่ายๆ ช่างสังเกต รู้จักประเมินและตัดสินใจเกี่ยวกับข้อเท็จจริงต่างๆ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เป็น 3 ลักษณะ คือ วิเคราะห์ส่วนประกอบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ของบลูม (Bloom et al,1959) ที่แบ่งระดับการเรียนรู้ด้านวิเคราะห์ออกเป็นทักษะต่างๆ ดังนี้ วิเคราะห์ส่วนประกอบ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการเขียน

1.3.1 ความหมายของการเขียน

การเขียนเป็นการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนเองออกมาเป็น ตัวหนังสืออย่างมีจุดมุ่งหมายแทนการถ่ายทอดโดยคำพูดเพื่อให้ผู้อ่านรับรู้และเข้าใจ มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเขียนไว้ดังนี้

อัจฉิมา เกิดผล (2538 : 74) ให้ความหมายของการเขียนว่า คือ การสื่อสารความหมายอย่างหนึ่งไปยังผู้อ่านโดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร เพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบความรู้ ความคิดและความรู้สึกของผู้เขียน

สุจิต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์มพรรย์ (2538) ได้อธิบายความหมายของการเขียนว่า การเขียนคือ การเรียบเรียงความรู้ ความคิด ประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร จะเป็นข้อความสั้น ทำนองคำขวัญ ร้อยแก้วสั้นๆหรือ บทกวีนิพนธ์ก็ได้ ข้อเขียนเหล่านี้จะมีเอกภาพ มีความเป็นตัวของมันเองทั้งในด้านความคิดและการใช้ภาษาเรียบเรียง

สุวิมา โชติช่วง (2538 : 13) ได้สรุปว่า การเขียน คือ การสื่อความหมาย โดยการนำความรู้ ความคิด ความรู้สึก ประสบการณ์ และจินตนาการของผู้เขียนออกมาเรียบเรียงเป็นตัวอักษร เพื่อจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร ระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้ได้ความเข้าใจตรงกัน

บังเอิญ สร้อยกล่อม (2540 : 24) กล่าวว่า การเขียน คือการสื่อสารที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึก หรือสิ่งต่างๆที่มีอยู่ในใจตลอดจนประสบการณ์ต่างๆทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้เขียน ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกันโดยอาจเขียนเป็นข้อความร้อยแก้วสั้นๆหรือเขียนเป็นร้อยกรองก็ได้ ซึ่งข้อเขียนต่างุั้นจะสื่อความหมายด้วยตัวอักษรของภาษาที่มีเอกภาพด้านความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอแก่ผู้อ่าน มีการเรียบเรียงใจความตามลักษณะโครงสร้างของภาษาและมีรูปแบบของการใช้ภาษาการเขียนเพื่อสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

วิเชียร วาสนา (2544 : 19) การเขียน คือ การสื่อสารที่ถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ อารมณ์ ความรู้สึกหรือสิ่งต่างๆที่มีอยู่ในใจ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆทั้งทางตรงและทางอ้อมของผู้เขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านให้เข้าใจตรงกัน โดยการเขียนเป็นข้อความ ร้อยแก้วสั้นๆ หรือเขียนเป็นร้อยกรองก็ได้ ซึ่งข้อเขียนต่างุั้นจะสื่อความหมายด้วยตัวอักษรของภาษา ที่มีเอกสารทางด้านความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอแก่ผู้อ่าน มีการเรียบเรียงใจความตามลักษณะโครงสร้างของภาษาและมีรูปแบบของการใช้ภาษาการเขียนเพื่อสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง

จากความหมายของการเขียนข้างต้น สามารถสรุปความหมายของการเขียนได้ว่า การเขียน หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ความคิด จินตนาการ ความรู้สึกต่างๆ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ผู้รับสารหรือผู้อ่านรับรู้และเข้าใจ ความรู้ ความคิดและความรู้สึกของผู้เขียนที่สื่อออกมาทางตัวอักษร

1.3.2 ความสามารถในการเขียน

การเขียนเป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริง อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ได้เป็นอย่างดีทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการเขียนของผู้เขียนเป็นสำคัญ นักการศึกษาได้กล่าวถึงความสามารถในการเขียนไว้ดังนี้

เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2531 : 44) กล่าวว่า ความสามารถในการเขียนจะต้องอาศัยความคิดและความสามารถทางการใช้ภาษาในการถ่ายทอดเป็นภาษาเขียนได้ถูกต้องและเหมาะสมตรงตามจุดประสงค์

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์ (2532 : 108) กล่าวว่า ความสามารถในการเขียนเป็นความสามารถในการรวบรวมข้อมูล เลือกสรรสิ่งที่ตนต้องการ ถ่ายทอดความคิด นำมาลำดับความต้องการด้วยการเรียบเรียงเป็นตัวอักษร ตั้งแต่ระดับประโยค จนถึงระดับข้อความหรือสูงกว่าข้อความโดยใช้ความรู้ทางด้านกลไกของการเขียน ซึ่งจะต้องให้ผู้อ่านเข้าใจสิ่งที่ผู้เขียนแสดงออกทางความคิดได้ถูกต้อง ตรงตามจุดประสงค์ของผู้เขียน

อรรถวุฒิ ตราภักจรกุล (2542 : 21) กล่าวว่า ความสามารถในการเขียนคือ ความสามารถในการใช้คำศัพท์ การสะกดคำ โครงสร้างไวยากรณ์ กลไกในการเขียน และสำนวนต่างๆ ตลอดจนเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นข้อความได้อย่างเหมาะสม

วีระชัย ศรีสร้อย (2544 : 18) สรุปว่า ความสามารถในการเขียนคือ ความสามารถในการใช้กระบวนการคิดของผู้เขียนที่พยายามถ่ายทอดความรู้และความคิดที่ต้องการนำเสนอแก่ผู้อ่าน โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษา การเลือกใช้ถ้อยคำ การจัดลำดับ การเรียบเรียงภาษา ออกเป็นงานเขียนเพื่อสื่อสารความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจตามวัตถุประสงค์ของผู้เขียน

เจ บี ฮีตัน (J.B. Heaton , 1979 อ้างถึงใน สถาพร พลเยี่ยม 2540 : 43) กล่าวถึงความสามารถในการเขียนว่า สามารถใช้ลีลาการเขียนและกลไกการเขียนที่ถูกต้อง นั่นคือสามารถเลือกใช้ประโยค และสำนวนภาษาได้อย่างเหมาะสม ใช้เครื่องหมายวรรคตอนเขียนตัวอักษรได้ถูกต้อง ตลอดจนมีความสามารถถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดของตนออกมาเป็นภาษาเขียนได้อย่างถูกต้องและสมเหตุสมผล

โรนัลด์ วี ไวท์ (Ronald V. White , 1980 : 6) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการเขียนว่า ความสามารถในการเขียนเป็นความสามารถในการเรียงลำดับประโยค ให้เชื่อมโยงกันอย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์และสมเหตุสมผล เขียนได้

เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของผู้เขียน สื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้ สื่อสารในสิ่งที่ต้องการได้ และเขียนได้ชัดเจนไม่คลุมเครือ

จากแนวคิดของนักการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถในการเขียน สรุปได้ว่า ความสามารถในการเขียน เป็นการสื่อความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน ถ่ายทอดผ่านตัวหนังสือ โดยอาศัยความรู้ทางภาษา ความรู้ทางด้านกลไกของการเขียน การใช้คำศัพท์ การสะกดคำ โครงสร้างไวยากรณ์ ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ทางภาษา การเลือกใช้ถ้อยคำ การจัดลำดับ การเรียบเรียงภาษา และความสามารถในการรวบรวมข้อมูล เลือกสรรสิ่งที่ตนต้องการ ถ่ายทอดความคิด นำมาลำดับความต้องการด้วยการเรียบเรียงเป็นตัวอักษร ตั้งแต่ระดับประโยค จนถึงระดับข้อความหรือสูงกว่าข้อความ เพื่อสื่อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงกัน

1.3.3 ความสำคัญของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะการสื่อสาร เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารเป็นการสื่อสารของมนุษย์ เป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิดผ่านตัวหนังสือทำให้สื่อความได้ตรงกัน ดังนั้น นักการศึกษาจึงได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียน ไว้ดังนี้

นพดล จันทรพิชญ (2535 : 91) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนเป็นการสื่อสารของมนุษย์
2. การเขียนเป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้และสติปัญญาของมนุษย์
3. การเขียนสามารถสร้างความสามัคคีในหมู่มนุษยชาติ
4. การเขียนเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์ของมนุษย์
5. การเขียนสามารถทำให้มนุษย์ประสบความสำเร็จในชีวิต เช่น การเล่าเรียน เป็นต้น

เรียน เป็นต้น

สุวิภา ไชติช่วง (2538 : 14) ได้สรุป ความสำคัญของการเขียนว่า มนุษย์จากรุ่นหนึ่งถ่ายทอดวัฒนธรรม แนวความคิด ของตนไปสู่มนุษย์อีกรุ่นหนึ่งได้นั้นจะต้องอาศัยการเขียน เพราะการเขียนมีความคงทน และใช้เป็นหลักฐานได้ดี อีกทั้งการเขียนยังจัดได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ที่บ่งบอกถึงความมีวัฒนธรรม และอารยธรรมของชาตินั้นๆ จึงทำให้เห็นว่าการเขียนเป็นทักษะหนึ่ง ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าทักษะอื่นๆเลย

ประภาภรณ์ สุขดี (2540 : 91) สรุปว่า การเขียนมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของคนเราทุกเพศทุกวัยเพราะเป็นเครื่องมือสำหรับการสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจตลอดจนความคิดประสบการณ์ต่างๆให้ผู้อื่นได้รับทราบ ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ใช้

บันทึกความเจริญทางวัฒนธรรมสู่ชนรุ่นหลังอีกต่อไปและในปัจจุบันนี้ผู้ที่มีความสามารถในการเขียนยังยึดเป็นงานอาชีพที่สำคัญได้อีกด้วย เช่น อาชีพนักเขียน นักประพันธ์ นักวิชาการ ฯลฯ

บังเอิญ สร้อยกล่อม (2540 : 24) ได้สรุปความสำคัญของการเขียนว่าการเขียนเป็นทักษะหนึ่งในทักษะทั้งสี่ของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ซึ่งมีความสำคัญมากขึ้นทุกวันในสังคมที่กำลังเจริญก้าวหน้า การสื่อสาร ติดต่อกันของคนหมู่มากไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด โอกาสที่จะใช้พูดและการฟังมีน้อยไม่สามารถทำได้อย่างกว้างขวาง และเป็นหลักฐานเท่ากับการเขียน การประกอบอาชีพ การทำธุรกิจต่างๆ ต้องอาศัยการเขียนทั้งสิ้น การเขียนยังเป็นสื่อและเครื่องมือที่จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษาทุกสาขาวิชา การที่จะเขียนเพื่อสื่อความหมายให้ผู้อ่านเข้าใจได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เขียนจะต้องรู้จักลักษณะของภาษา และวิธีการเขียนเพื่อให้การเขียนนั้นสามารถเป็นสื่อในการถ่ายทอดความคิดของผู้เขียนไปยังผู้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเขียนจึงนับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน

อรัญญา ฤกษ์ชัย (2541 : 35) ได้สรุปว่าการเขียนมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมากในการติดต่อสื่อสาร การถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดโดยผ่านทางตัวอักษร การเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูล เป็นอาชีพที่สำคัญและการเขียนยังมีประโยชน์อีกมากมายในชีวิตประจำวัน ดังกล่าวแล้วการเขียนยังเป็นเครื่องมือถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของชาติไทยอีกด้วย

จากความสำคัญของการเขียนข้างต้น สามารถสรุป ความสำคัญของการเขียนว่า การเขียนเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสื่อสาร เป็นเครื่องถ่ายทอดความรู้ สติปัญญา และเป็นเครื่องระบายออกทางอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ เป็นเครื่องถ่ายทอดความเจริญทางวัฒนธรรมสู่คนรุ่นหลัง

1.3.4 องค์ประกอบของการเขียน

การเขียนเป็นทักษะในการถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ผ่านตัวหนังสือ โดยอาศัยความรู้ทางภาษา ตลอดจนลีลาการเขียน และกลวิธีการเขียน แล้วเรียบเรียงความคิดออกมาได้ถูกต้องตามหลักภาษาอย่างสมเหตุสมผล สื่อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงกัน จะเห็นได้ว่าความสามารถในการเขียนต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง มีนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียน ไว้ดังนี้

ผะอบ โปษะกฤษณะ (2532 : 51 -52) กล่าวถึงองค์ประกอบของงานเขียนว่าควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความชัดเจน คือ อ่านแล้วเข้าใจทันที ไม่มีข้อเคลือบแคลง สงสัย
การใช้ภาษาง่าย รัดกุม ถูกต้องตามความหมาย

2. มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน ผู้อ่านอ่านแล้วจับจุดหมายได้ทันทีไม่พรั่า เลอะ
เลือนหรือมีผลความมากเกินไป

3. มีความสัมพันธ์ที่ดี ดำเนินความไปตามลำดับต่อเนื่องกัน ไม่วกวน
ผู้อ่านติดตามได้ง่าย

4. มีความกว้างขวาง ผู้อ่านอ่านแล้วได้เพิ่มพูนในด้านความรู้ หรือความ
บันเทิง หรือทั้งความรู้และความบันเทิง

5. มีความประณีต การใช้คำตลอดจนการเข้าประโยค ใช้ความประณีต
เลือกมาอย่างถูกต้องและเหมาะสม

6. มีความไพเราะ งดงาม ภาษาที่ใช้ทำให้ผู้อ่านอ่านแล้วรู้สึกจับใจ
นพดล จันทรพิชญ (2535 : 91) กล่าวว่างานเขียนจะประสบผลสำเร็จและมี
คุณค่าควรประกอบด้วยสิ่งสำคัญ 3 ประการ คือ

1. ความคิด นับว่าเป็นสิ่งสำคัญประการแรกที่จะนำเราก้าวไปสู่
ความสำเร็จ ความคิดของเราจะต้องเจียบแหลม ลึกซึ้ง ซึ่งต้องขึ้นอยู่กับพื้นฐานเดิมหรือ
ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมเดิมด้วย แต่อย่างไรก็ตามการอ่านมากย่อมช่วยให้เราสามารถมี
ความคิดที่ดีขึ้นและเมื่อมีความคิดดีก็ย่อมถ่ายทอดเป็นงานเขียนที่ดีได้ด้วย

2. การถ่ายทอดความคิด หมายถึง การถ่ายทอดความคิดออกเป็น
ตัวอักษรก็คือ การเขียนนั่นเอง บางคนมีความคิดดีแต่ถ่ายทอดไม่เป็นเพราะขาดการฝึกฝนและไม่
กล้าที่จะเขียนอย่างนี้ย่อมไม่ประสบความสำเร็จแต่บางคนมีความคิดดีและสามารถถ่ายทอดได้
อย่างดีอีกด้วยเพราะเขามีประสบการณ์ มีความชำนาญและกล้าแสดงออก

3. การใช้ภาษาที่เหมาะสม ข้อนี้ นับว่าสำคัญที่สุดก็ว่าได้ เพราะการใช้
ภาษาเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความเข้าใจ ความซาบซึ้ง นักเขียนบางท่านสามารถที่จะใช้ภาษาเพียงไม่กี่
วรรค เรียกอารมณ์ปลุกเร้าให้ผู้อ่านมีความเห็นคล้อยตามและเชื่อถือได้

สุวินา โชติช่วง (2538 : 16) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียนว่า
คือ การที่ผู้เขียนมีองค์ประกอบด้านความรู้ในเรื่องไวยากรณ์ สำนวนภาษา คำศัพท์ ตัวสะกดคำ
โครงสร้างของประโยคและหน้าที่ของคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับ
เนื้อหาของเรื่องที่เขียน ความเหมาะสมในการเลือกใช้ถ้อยคำ การเรียบเรียง เนื้อหาได้อย่าง
สมเหตุสมผล กะทัดรัด ได้ความชัดเจน

ประกาศนียบัตร (2540 : 23) สรุปองค์ประกอบของการเขียนไว้ดังนี้
การใช้ภาษาที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ มีความมุ่งหมายที่แน่นอน มีความประณีตในการ
เลือกใช้ถ้อยคำสำนวน มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ

อรรถกถา ฎาชัย (2541 : 37) ได้สรุปว่า การเขียนมีองค์ประกอบต่างๆที่มี
ส่วนสำคัญซึ่งจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้ คือ ความรู้ ความเข้าใจของผู้เขียน ความชัดเจนของ
ภาษา ความสมบูรณ์ของอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ทำให้เกิดสาร ความรู้และประสบการณ์ของผู้อ่าน
สิ่งต่างๆเหล่านี้จะช่วยให้การสื่อสารระหว่างผู้เขียนและผู้อ่านให้ประสบความสำเร็จ คือเมื่อผู้เขียนสื่อ
ไปยังผู้อ่านแล้วทำให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกับที่ผู้เขียนต้องการสื่อออกไป

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2543 : 15 – 16) กล่าวถึงองค์ประกอบของการเขียน
ว่ามีดังนี้

1. ความชัดเจน ผู้เขียนจะต้องใช้คำที่มีความหมายชัดเจน ใช้ประโยคไม่
คลุมเครือหรือกำกวมผู้เขียนต้องคำนึงเสมอว่าการที่จะทำให้อ่านเข้าใจเรื่องตรงกับผู้เขียนนั้น
ขึ้นอยู่กับการใช้คำ การใช้ประโยคและการใช้ถ้อยคำสำนวน
2. มีความถูกต้อง ผู้เขียนต้องคำนึงถึงระเบียบของการใช้ภาษาและเขียน
ให้ถูกต้องเหมาะสมตามกาลเทศะ
3. มีความกระชับ ผู้เขียนต้องรู้จักเลือกสรรถ้อยคำมาใช้ รู้จักใช้สำนวน
โวหาร ภาพพจน์ คำอุปมาอุปไมย สุภาษิต คำพังเพย รู้จักการรวมประโยคให้ข้อความชัดเจนและ
มีน้ำหนักเพื่อให้ประโยคมีความกระชับ
4. มีความเรียบง่ายในการใช้ภาษา ผู้เขียนต้องรู้จักใช้คำธรรมดาที่เข้าใจ
ง่าย ไม่ใช้คำฟุ่มเฟือย ไม่ใช้คำปฏิเสธซ้อนปฏิเสธ เพราะสิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อ
หน่าย
5. มีความรับผิดชอบในความถูกต้องของเนื้อหา ผู้เขียนต้องแสดงความ
คิดเห็นอย่างมีเหตุมีผล พิจารณาปัญหาด้วยความละเอียดถี่ถ้วน ลึกซึ้ง มุ่งจะให้เกิดความรู้
และทัศนคติที่ดีอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน
6. มีความประทับใจ การใช้ถ้อยคำสำนวนที่มีความหมายลึกซึ้งกินใจทำ
ให้อ่านเกิดความประทับใจซึ่งเป็นผลอันเกิดจากการใช้คำที่ไพเราะ การเรียงลำดับคำในประโยค
การใช้คำที่ทำให้เกิดภาพพจน์ เกิดอารมณ์ความรู้สึกที่ประทับใจ และชวนให้ติดตามอ่าน
7. มีความไพเราะในการใช้ภาษา ผู้เขียนควรใช้ภาษาสุภาพ มีความ
ประณีตในการใช้ภาษา ตลอดจนมีความประณีตในการเสนอเนื้อหา อ่านแล้วไม่สะดุดหรือขัดหู

โดยสรุปแล้ว การเขียนควรมีองค์ประกอบ คือ มีความชัดเจนของภาษา ใช้คำหรือประโยคถูกต้องเหมาะสม ใช้ภาษาที่ง่ายต่อการเข้าใจ จุดมุ่งหมายในการเขียนชัดเจน ดำเนินเรื่องตามลำดับต่อเนื่องกัน ทำให้ผู้อ่านได้รับความรู้หรือความบันเทิง และ ผู้เขียนมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เขียน

1.3.5 จุดมุ่งหมายในการเขียน

การเขียนเป็นสิ่งที่จะต้องมีการถ่วงน้ำหนักเนื้อหาสาระ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน เพื่อให้การสื่อสารบรรลุผล และสิ่งสำคัญของการเขียนที่ต้องคำนึงถึง คือ จุดมุ่งหมายในการเขียน ว่าเราต้องการสื่อในเรื่องใด มีนักการศึกษากล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการเขียน ไว้ดังนี้ คือ

มณีปิ่น พรหมสุทธิรักษ์ (2538: 120-121) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ดังนี้

1. การเขียนเพื่อเล่าเรื่อง คือ การเขียนเพื่อถ่ายทอดประสบการณ์ ความรู้ เป็นการเขียนเล่าเหตุการณ์ที่ผู้เขียนประสบหรือเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้น การเขียนเพื่อเล่าเรื่องส่วนใหญ่มักใช้ในการเขียนชีวประวัติ อุตชีวประวัติ การเขียนข่าวและการเขียนสารคดีต่างๆ เป็นต้น วิธีการเขียนเพื่อเล่าเรื่อง ผู้เขียนต้องเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ และให้ข้อมูลถูกต้องตามความเป็นจริง

2. การเขียนเพื่ออธิบาย คือ การเขียนเพื่อบอกวิธีทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อชี้แจงไขความตอบปัญหาความรู้หรือความคิดที่เข้าใจยาก เช่น การเขียนอธิบายวิธีวิจัย วิธีประดิษฐ์เครื่องมือ วิธีใช้ยา อธิบายศัพท์และข้อธรรมะ เป็นต้น หลักวิธีการเขียนเพื่ออธิบาย ผู้เขียนต้องลำดับขั้นตอน วิธีทำหรือคำอธิบายอย่างดี ต้องใช้ภาษาให้รัดกุมและชัดเจน ควรแบ่งเป็นย่อหน้าย่อยๆ หรือเขียนอธิบายเป็นข้อๆ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจและจำได้ง่าย

3. การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น คือ การเขียนแสดงความคิดเห็นของผู้เขียนในเรื่องต่างๆ อาจเป็นการแสดงความคิดเห็นอย่างเดี่ยวหรืออาจประกอบคำแนะนำ ข้อคิด ข้อเตือนใจหรือบทปลุกใจด้วย เช่นการเขียนบทความในหนังสือพิมพ์รายวัน การเขียนบทวิจารณ์ การแนะนำหนังสือ เป็นต้น วิธีเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็น จำเป็นต้องให้ข้อเท็จจริงสมบูรณ์ ชี้แจงเหตุผล ข้อดีข้อเสียอย่างชัดเจน

4. การเขียนเพื่อโฆษณา คือการเขียนจูงใจ เชิญชวนให้ผู้อ่านสนใจสิ่งทีเขียนแนะนำ เช่นการเขียนคำโฆษณา การเขียนคำขวัญ วิธีเขียนเพื่อโฆษณา ควรให้สั้น มีการเล่นคำ สำนวน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวของชวนให้ผู้อ่านผู้ฟังติดตามในเวลารวดเร็ว

5. การเขียนเพื่อสร้างจินตนาการ คือ การเขียนถ่ายทอดความรู้สึก จินตนาการ ให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก เห็นภาพตามผู้เขียน เช่น การเขียนเรื่องสั้น นวนิยาย ละคร เป็นต้น วิธีเขียนลักษณะนี้ต้องเลือกใช้ถ้อยคำภาษาอย่างประณีต ใช้คำที่มีความหมายแฝงหรือมีความหมายเป็นสัญลักษณ์แทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นต้น

ดวงใจ ไทยอุบุญ (2543 : 14 – 15) กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการเขียนว่า จำแนกได้ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เช่น การเล่าประวัติ เล่าประสบการณ์ หรือเล่าเหตุการณ์ต่างๆ
2. เพื่ออธิบายคำหรือความ เช่น อธิบายการทำอาหาร อธิบายนิยาม อธิบายเรื่องการทำงาน
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น การโฆษณาสินค้า โฆษณาภาพยนตร์
4. เพื่อปลุกใจ เช่น เพลงปลุกใจ บทความปลุกใจให้รักชาติ ปลุกใจให้มีระเบียบวินัย
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ เช่น บทความแนะนำ บทความแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ การเขียนแนะนำสถานที่ แนะนำเพลง แนะนำหนังสือ แนะนำบุคคล
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น การเขียนเรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง
7. เพื่อล้อเลียนเสียดสี เช่น บทความล้อเลียนหรือเสียดสีเกี่ยวกับการเมือง เศรษฐกิจ
8. เพื่อประกาศ เช่น ประกาศแจ้งความ ประกาศเชิญชวน
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์เหตุการณ์ วิเคราะห์สารคดี วิเคราะห์บทความ วิเคราะห์วรรณกรรม
10. เพื่อวิจารณ์ เช่น วิจารณ์หนังสือ วิจารณ์บทความ วิจารณ์สารคดี วิจารณ์ตำรา วิจารณ์ศิลปะ วิจารณ์ภาพยนตร์
11. เพื่อทำข่าว เช่น การเสนอข่าวประเภทต่างๆ คือ ข่าวการเมือง ข่าวธุรกิจ ข่าวเศรษฐกิจ
12. เพื่อเขียนเฉพาะกิจ เช่น เขียนจดหมาย เขียนการ์ตูน เขียนธรรมาณัติ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม (2546 : 93 –94) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายของการเขียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อเล่าเรื่อง เช่น เล่าประวัติ เล่าเหตุการณ์ เล่าประสบการณ์
2. เพื่ออธิบายคำหรือความ เช่น อธิบายถ้อยคำที่มักเขียนผิด อธิบายความหมายของเรื่อง การประชาสัมพันธ์ เขียนอธิบายถึงวิธีทำอาหาร
3. เพื่อโฆษณาจูงใจ เช่น โฆษณาสินค้าต่างๆ โฆษณาภาพยนตร์ เขียนโฆษณาด้วยถ้อยคำ ทั้งแบบธรรมดา พื้นฐานและมีเสียงปลุกอารมณ์ ประชาสัมพันธ์ เขียนโฆษณาด้วยรูปภาพ หรือด้วยเรื่อง เป็นต้น
4. เพื่อปลุกใจ เช่น เพลง บทความปลุกใจให้สามัคคี ให้โกรธ ให้หลง ให้สงบ ให้ต่อสู้หรือถอยหนี
5. เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ เช่น บทความเสนอทัศนะ แนวความคิดเห็น แนะนำหนังสือ หรือเสนอความเห็นโดยอ้างข้อมูลและไม่อ้างข้อมูล เสนอความเห็นที่ขัดแย้งและสนับสนุน และแนะนำแนวความคิดใหม่ เขียนแนะนำสถานที่ เขียนแนะนำบุคคล
6. เพื่อสร้างจินตนาการ เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย บทร้อยกรอง บทละคร บทภาพยนตร์ ซึ่งเป็นลักษณะบันเทิงคดีเชิงสร้างสรรค์
7. เพื่อล้อเลียน เสียดสี เช่น เรื่องทำนองตลกแฝงแง่คิด เขียนล้อเลียน เสียดสีด้วยภาพ ด้วยถ้อยคำ หรือเขียนล้อเลียนเสียดสีด้วยเรื่องราว
8. เพื่อประกาศ แจ้งความ เชิญชวน เช่น ประกาศของทางราชการ องค์การ บริษัท หรือการเขียนแจ้งความในลักษณะต่างๆ ตลอดจนการเขียนบัตรเชิญชวนเนื่องในโอกาสต่างๆ เป็นต้น
9. เพื่อวิเคราะห์ เช่น บทวิเคราะห์วรรณกรรม ภาษา วิเคราะห์ข่าว วิเคราะห์เหตุการณ์
10. เพื่อวิจารณ์ เช่น วิจารณ์หนังสือ วิจารณ์วรรณคดี ตลอดจนตัวละคร ในวรรณคดี วิจารณ์ศิลปะ วิจารณ์บุคคล วิจารณ์คอลัมน์ต่างๆในหนังสือพิมพ์และวารสาร วิจารณ์ภาพยนตร์
11. เพื่อเป็นข่าว เช่น การพาดหัวหนังสือพิมพ์ การเสนอข่าวประเภทต่างๆ เป็นต้น
12. เพื่อเฉพาะกิจ เช่น การเขียนประกอบการ์ตูน การเขียนจดหมาย การเขียนโทรเลข การเขียนธนาคณัติ การเขียนและจัดทำหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

13. การเขียนปลอบใจ คือ การเขียนที่มุ่งให้กำลังใจ ให้เข้าใจ เห็นใจผู้ตก อยู่ในห้วงแห่งความทุกข์หรือไม่สบายใจ

จากการสังเคราะห์แนวคิด เกี่ยวกับการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน พบว่า การที่ผู้อ่านจะเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้เดิม เนื่องจากการคิดทำให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในการอ่าน สิ่งที่ผู้อ่านนำมาคิดเพื่อทำความเข้าใจในการอ่าน คือความรู้เดิมในเรื่องที่อ่านของผู้อ่าน และควรฝึกทักษะการคิดอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการพัฒนาการอ่าน ผู้อ่านต้องคิดวิเคราะห์ควบคู่ไปกับการอ่านโดยตลอด การคิดวิเคราะห์จึงเป็นกระบวนการที่มีความเกี่ยวพันและต่อเนื่องกับการอ่านและเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้เข้าใจในการอ่านดียิ่งขึ้น ส่วนความสามารถในการเขียนเป็นการถ่ายทอดความความรู้สึคนึกคิด ผ่านตัวหนังสือ โดยอาศัยความรู้ทางภาษา และกลวิธีการเขียน แล้วเรียบเรียงความคิดออกมาสื่อความให้ผู้อ่านเข้าใจได้ตรงกัน ด้วยแนวคิดนี้ผู้วิจัยสามารถกำหนดนิยามทักษะการเขียนที่นำเอาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์มาประยุกต์รวมกัน แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ การสรุปใจความสำคัญและแสดงความคิดเห็น การจำแนกองค์ประกอบของข้อความ การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง การอธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล และการสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ รูปแบบ

ตอนที่ 2 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2.1 หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และการวัดผลประเมินผล

2.1.1 หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

- 1) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
- 2) เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
- 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

4) เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการ
เรียนรู้

5) เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย
สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

2.1.2 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์
เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ
จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดลักษณะอันพึงประสงค์
ดังต่อไปนี้

1) เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของ
พระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์

2) มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการ
ค้นคว้า

3) มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความ
เจริญก้าวหน้าทางวิทยาการมีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี
ปรับวิถีคิด วิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์

4) มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
ทักษะการคิด การสร้างปัญญาและทักษะในการดำเนินชีวิต

5) รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี

6) มีประสิทธิภาพในการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

7) เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็น
พลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข

8) มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬา
ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

9) รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

2.1.3 โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมายและมาตรฐาน
การเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา
จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1) **ระดับช่วงชั้น** กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วง ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

- ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
- ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
- ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
- ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2) **สาระการเรียนรู้** กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ คุณธรรมและคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม คือ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยีและ ภาษาต่างประเทศ ซึ่งสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอด 12 ปี โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษา ต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการ แก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงาน อาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็น มนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

3) **กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน** เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนา ความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่ เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริงการพัฒนาที่สำคัญได้แก่ การพัฒนา องค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่ง สถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนา ผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ กิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน

4) **มาตรฐานการเรียนรู้** เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ กำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

(1) *มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน* เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) *มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น* เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

5) *เวลาเรียน* หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเวลาในการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

1.1.4 การวัดและประเมินผล

ส่วนในด้านการวัดและประเมินผล มอบให้สถานศึกษาจัดทำเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผล การเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน การวัดและประเมินผลที่สถานศึกษามีส่วนเกี่ยวข้องและต้องจัดกระทำมี 3 ระดับ คือ การประเมินคุณภาพระดับชาติ โดยกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนด การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายปีและช่วงชั้น และการวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่/เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมผลงาน

เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

- 1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 2) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 4) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.2 สารและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3) กับการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

จากการศึกษาสารและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) พบว่า ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จะเน้นทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน โดยมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 ได้กำหนดพฤติกรรมบ่งชี้ที่แสดงความสามารถทางการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน แทรกอยู่ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังตัวอย่างเช่น

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ได้กำหนดสาระการอ่านและสาระการเขียนเป็นสาระหลักโดยมีรายละเอียดของมาตรฐานการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด ไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์รายละเอียดของมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย จะพบว่ามีคำสำคัญที่ต้องใช้ความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนดังนี้ สร้างความรู้ นำความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหา สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต มีนิสัยรักการอ่าน เขียนสื่อสาร เขียนเรื่องราวรูปแบบต่างๆ รายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ จะพบคำสำคัญต่อไปนี้ คือ มีความคิดรวบยอด อ่าน เขียน เปรียบเทียบ แก้ปัญหา เข้าใจ จำแนก จัดประเภท บอกความสัมพันธ์ อภิปราย วิเคราะห์สถานการณ์ และมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จะพบคำสำคัญต่อไปนี้ คือ อภิปราย อธิบาย ตั้งคำถาม วิเคราะห์ข้อมูล แสดงความคิดเห็น บันทึกผลและเขียน

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมและกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา จะพบคำสำคัญต่อไปนี้ คือ เข้าใจ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจะพบคำสำคัญต่อไปนี้ คือ แสดงความคิดเห็นและ ถ่ายทอดความคิด

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จะพบคำสำคัญต่อไปนี้ คือ
เข้าใจ มีความคิด แก้ปัญหาและเปรียบเทียบ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ จะพบคำสำคัญต่อไปนี้ คือ เข้าใจ
นำเสนอความคิดรวบยอดและแสดงความคิดเห็น

จะเห็นได้ว่า ทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็นทักษะที่ไม่ได้ขึ้นกับกลุ่ม
สาระการเรียนรู้ใดเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียว แต่เป็นทักษะร่วมในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
ดังนั้น แบบประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน จึงควรบูรณาการ เนื้อหาในทุกกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา(2546 : 33) กล่าวว่าความสามารถด้านการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ว่า
เป็นเสมือนส่วนตกลึกของผลการเรียนรู้กลุ่มสาระต่างๆ เพราะสะท้อนถึงความเข้าใจจากการ
อ่านแล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์แก้ปัญหาหรือจินตนาการแล้วสื่อสารด้วยการเขียนได้อย่าง
เหมาะสม ดังนั้นจึงควรบูรณาการความสามารถด้านนี้ลงในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.3 แนวทางการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียน
ในการอ่านหนังสือ เอกสารและสื่อต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว แล้วนำมาคิดสรุปเป็นความรู้
ความเข้าใจของตน ความสามารถในการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน ซึ่งนำไปสู่การ
สังเคราะห์ สร้างสรรค์และแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่างๆและความสามารถในการถ่ายทอด
ความคิดเหล่านั้นด้วยการเขียนสื่อความที่สะท้อนถึงสติปัญญา ความรู้ ความเข้าใจ
ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แก้ปัญหาและสร้างสรรค์จินตนาการอย่างเหมาะสม
และมีคุณค่า พร้อมด้วยประสบการณ์และทักษะในการเขียนที่มีสำนวนภาษาที่ถูกต้อง มีเหตุผล
และลำดับขั้นตอนในการนำเสนอที่สามารถสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจนตามระดับ
ของมาตรฐานช่วงชั้นอย่างแท้จริง การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียนสื่อความ เป็น
เงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง que ผู้เรียนทุกคนจะต้องได้รับการประเมินผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษา
กำหนด จึงจะได้รับการตัดสินให้ผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้น การประเมินดังกล่าวเป็นมาตรการ
สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา เพราะมาตรการดังกล่าวจะช่วยให้
ผู้เรียนได้รับการฝึกฝนให้มีความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนสื่อความ อัน
เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ในทุกด้านอย่างจริงจัง ในขณะที่เดียวกันก็ยังเป็นมาตรการเพื่อแก้ปัญหา

ความอ่อนด้อยของความสามารถในการเขียนสื่อความของผู้จบการศึกษาทุกระดับอีกด้วย (กรมวิชาการ 2545 : 26-27)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้กำหนดแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน (กรมวิชาการ 2545 : 27-29) ไว้ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการในการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน มีดังนี้

1.1 คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษากำหนด

เกณฑ์และแนวทางการประเมิน

1) กำหนดมาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนพร้อมทั้งตัวบ่งชี้ความสามารถ

2) กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินที่เหมาะสม เช่น

(1) ความสามารถแท้จริงของผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรมทางการเรียนในรายวิชาต่างๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน โดยการสังเกตผู้เรียน

(2) การมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าแล้วเขียนเป็นรายงาน

(3) ผลงานเชิงประจักษ์ต่างๆ เกี่ยวกับการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนที่รวบรวมและนำเสนอในรูปของแฟ้มสะสมงาน

(4) การทดสอบโดยใช้แบบทดสอบแบบเขียนตอบ ให้ผู้เรียนเขียนความเรียง

(5) วิธีการอื่นๆ ที่เห็นว่าเหมาะสม

3) เกณฑ์การตัดสินคุณภาพการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียนตรงความหมาย

4) แนวทางการซ่อมเสริม ปรับปรุงผู้เรียนที่ยังไม่ได้คุณภาพตามมาตรฐานขั้นต่ำของสถานศึกษา

1.2 ประกาศแนวทางต่างๆ ชำรงต้นให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างสม่ำเสมอและชี้แจงให้เกิดความเข้าใจ

1.3 สถานศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนเพื่อทำหน้าที่ในการจัดทำเครื่องมือประเมิน สรุปรวบรวมข้อมูล และตัดสินผลการประเมิน

1.4 คณะกรรมการดำเนินการประเมิน และนำเสนอผลการประเมินต่อคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการของสถานศึกษา เพื่อให้เห็นชอบและเสนอผู้บริหารอนุมัติผลต่อไป

2. แนวทางการประเมินความสามารถทางการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ปลายปีเป็นการประเมินความสามารถทางการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนเมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อสรุปความสามารถของผู้เรียนในแต่ละปีการศึกษา โดยมีแนวดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้มีหน้าที่ประเมินตรวจสอบหรือประเมินผู้เรียนในความรับผิดชอบตามวิธีการและเครื่องมือที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อให้ได้ข้อมูลความสามารถของผู้เรียนด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนอย่างเหมาะสม ครบถ้วน ตามศักยภาพที่แท้จริงของผู้เรียน รายงานคณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน ผู้มีหน้าที่ประเมินความสามารถที่จะสรุปผลการประเมินกลางปีหรือเมื่อสิ้นภาคเรียนแรก เพื่อแจ้งให้ผู้เรียนทราบสถานภาพของตนและทำการปรับปรุงแก้ไขตนเองได้

2.2 คณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และ เขียน สรุปผลการประเมินเมื่อสิ้นปีการศึกษา

2.3 ตัดสินผลการประเมินการเรียนรู้ที่คาดหวังแต่ละประการตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

2.4 แจ้งผลการประเมินให้ผู้เรียนและผู้ปกครองทราบ

2.5 ดำเนินการซ่อมเสริม ปรับปรุง แก้ไขผู้เรียนในส่วนที่ไม่ผ่านการประเมิน

3. แนวทางการประเมินตัดสินการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน ผ่านช่วงชั้น

เป็นการประเมินความสามารถในการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้น เพื่อพิจารณาตัดสินผู้เรียนผ่านช่วงชั้นตามเกณฑ์ที่หลักสูตรกำหนด การประเมินผู้เรียนเพื่อตัดสินการผ่านช่วงชั้น ควรใช้ผลการประเมินปลายปีในปีสุดท้ายของช่วงชั้นเป็นการประเมินเพื่อตัดสินการผ่านช่วงชั้นโดยดำเนินการดังนี้

3.1 ผู้มีหน้าที่ประเมิน ทำการตรวจสอบหรือประเมินผู้เรียนในความรับผิดชอบตามวิธีการและเครื่องมือที่กำหนดให้ได้ข้อมูลความสามารถของผู้เรียนด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วนตามศักยภาพของผู้เรียน รายงานคณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน

3.2 คณะกรรมการดำเนินการประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียน พิจารณาตัดสินการผ่านมาตรฐานตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3.3 ดำเนินการซ่อมเสริม ปรับปรุง แก้ไขผู้ที่ไม่ผ่านการประเมินแล้ว ประเมินใหม่

3.4 จัดส่งผลการประเมินนำเสนอคณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ ของสถานศึกษาให้ความเห็นชอบ เพื่อ นำเสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษานุมัติผลการตัดสินการผ่าน ช่วงชั้นต่อไป

แนวทางการประเมินผลการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ของครูและสถานศึกษา อาจทำได้ดังนี้ (กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ 2545 : 72-74)

1. บูรณาการการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนเข้ากับกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยผนวก มาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนเข้ากับมาตรฐานหรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของกลุ่ม สาระการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนทุกกลุ่มสาระ และมีการประเมินผู้เรียนในด้านนี้ด้วย ดังนั้น ควรกำหนดให้หน่วยการเรียนรู้ในแต่ละวิชาของแต่ละ ช่วงชั้น ให้มีมาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของช่วงชั้นนั้นๆ โดยมีทุกกลุ่มสาระการ เรียนรู้และทุกชั้นปี ในสัดส่วนที่เหมาะสมและมีการกำหนดระดับคุณภาพที่ยอมรับได้ของ สถานศึกษาไว้ล่วงหน้า

สำหรับการพัฒนาและแนวการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คือให้ ผู้เรียนอ่านสาระของกลุ่มสาระนั้น สาระที่นำมาให้ผู้เรียนอ่านอาจจะมีลักษณะเป็นความเรียง บทความ บทเพลง หรือบทร้อยกรอง ตามบริบทของกลุ่มสาระนั้น แหล่งของสาระอาจมาจาก หลากหลาย เช่นตำรา วารสาร ข่าว เป็นต้น หรืออาจจะให้ผู้เรียนหาเอง เมื่อให้อ่านแล้วฝึกคิด วิเคราะห์แล้วเขียนแสดงผลการคิด โดยระดับต้นๆหรือระยะแรก หรือครูอาจให้ตอบคำถาม หรือ แสดงความคิด โดยการพูด เช่นให้สรุปใจความสำคัญ แสดงความคิดเห็นต่อเรื่องที่อ่าน คำถาม ความขึ้นต้นด้วยทำไมหรือคำถามอย่างไร เมื่อผู้เรียนมีทักษะคิดวิเคราะห์และระดับสูงขึ้นมา คือ การให้เขียนแสดงความคิดในเชิงวิพากษ์ สำหรับการประเมินเริ่มจากการกำหนดประเด็นการ ประเมินและสร้างเกณฑ์การให้คะแนน โดยทั่วไปจะสัมพันธ์กับการประเด็นคำถามและกำหนด เกณฑ์การตัดสิน จากนั้นนำสิ่งที่กำหนดไว้ไปสร้างเครื่องมือ คือแบบบันทึกการให้คะแนน และ นำไปใช้รวบรวมข้อมูลและประเมินโดยเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด โดยประเด็นการประเมินและ เกณฑ์เหล่านี้ ควรแจ้งให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้า การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนในวิธี

นี้จะไม่เพิ่มภาระงานเวลาการสอนให้ครูผู้สอนมากกว่าเดิม เพราะได้นำมาตรฐานการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนบูรณาการเข้ากับหน่วยการเรียนรู้ที่ครูต้องทำกิจกรรมการเรียนการสอนอยู่แล้ว ส่วนการตัดสินระดับช่วงชั้น อาจจะสามารถทำได้ว่า ผ่านเมื่อผ่านการประเมินของกลุ่มสาระหรือทุกวิชา หรืออาจดึงออกมารวมกัน แล้วกำหนดเกณฑ์ประเมินอีกครั้งหนึ่ง

2. การประเมินจากโครงการการรักการอ่าน – การเขียน โดยมีการมอบหมายให้ผู้เรียนอ่านเอกสาร บทความ วารสาร นิตยสารหรือนิทาน เนื้อเพลงหรือเอกสาค้นคว้าที่ชอบแล้ว เขียนบันทึกผลการอ่าน เป็นหลักฐานว่าอ่านอะไร เมื่อไหร่ จากเอกสารอะไร ได้ข้อสรุปหรือประเด็นอะไรบ้าง ทั้งนี้สถานศึกษาฝึกผู้เรียนเรื่องบันทึกและเขียนให้ตรงประเด็น ตามมาตรฐานการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และแนวทางการให้คะแนนที่ได้กำหนดไว้ โดยกำหนดเกณฑ์ระดับมาตรฐานที่ยอมรับได้ของสถานศึกษา เมื่อมีผลงานการเขียนที่แสดงถึงการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนที่ผ่านมาจากการอ่าน มาตรวจให้คะแนนตามแนวทางการให้คะแนน แล้วประเมินผู้เรียนและแจ้งผลให้ทราบเป็นรายบุคคลพร้อมกับข้อเสนอแนะ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาในครั้งต่อไป

การประเมินการอ่านในลักษณะเช่นนี้ยังเกิดผลดีต่อผู้เรียนอีกด้านหนึ่งคือเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่รู้ใฝ่เรียน รักการอ่าน การเขียน แต่ทั้งนี้ควรให้อิสระในการเลือกสิ่งพิมพ์แก่ผู้เรียนว่าเขาจะเลือกอ่านชนิดหรือประเภทใดตามใจชอบ ครูผู้สอนควรสังเกตว่าผู้เรียนแต่ละคนชอบอ่านอะไรและให้คำแนะนำหรือจูงใจการอ่านของผู้เรียนแต่ละคน

3. ประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน เพื่อใช้ผลการประเมินการผ่านเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดการผ่านช่วงชั้น การใช้แบบทดสอบมาตรฐานต้องมีความมั่นใจในความตรง (validity) และความเที่ยงได้ (reliability) ของแบบทดสอบนั้นๆที่จะนำมาใช้ในการประเมิน โดยพิจารณาเทียบนิยามการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน แบบทดสอบมาตรฐานที่มีอยู่ปัจจุบันมีลักษณะแบบสอบย่อย (subtest) คือการแบ่งการสอบวัดการอ่าน การคิดวิเคราะห์และการเขียน เป็นส่วนๆ ไม่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ลักษณะเช่นนี้ไม่ใช่แบบทดสอบความสามารถการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แต่อย่างไรก็ตามสถานศึกษาก็สามารถที่จะสร้างและพัฒนาแบบทดสอบดังกล่าวได้โดยคำนึงถึงความตรงและเชื่อถือได้ และใช้กระบวนการพัฒนาแบบทดสอบมาตรฐาน สร้างแบบทดสอบไว้ใช้วัดและประเมินผู้เรียนเมื่อจะจบช่วงชั้น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน สามารถทำได้ 3 วิธี กล่าวคือ วิธีแรก บูรณาการเข้าไปหน่วยการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ วิธีที่สอง ประเมินจากผลการเขียนที่แสดงถึงการคิดวิเคราะห์ที่มาจากการอ่านของผู้เรียน และวิธีที่

สาม ใช้แบบทดสอบมาตรฐาน สถานศึกษาควรพิจารณาความพร้อม และเลือกวิธีการประเมินที่เหมาะสมกับสถานศึกษา

จากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 1 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3) กับการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และแนวทางการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน พบว่าหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กำหนดเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 1 ใน 4 ข้อ ว่า ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด โดยหลักสูตรไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการประเมิน แต่กระทรวงศึกษาธิการให้แนวทางเป็น ภารกิจให้สถานศึกษาควรปฏิบัติ ครูผู้สอนจึงมีหน้าที่ประเมิน ผู้เรียนในความรับผิดชอบตาม วิธีการและเครื่องมือที่กำหนด ให้ได้ข้อมูลความสามารถของผู้เรียนด้านการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และการเขียนอย่างถูกต้อง ครบถ้วนตามศักยภาพของผู้เรียน และทักษะการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนมิได้กำหนดมาตรฐานและเวลาเรียนรู้ไว้ในโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เหมือนกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และ เป็นทักษะที่ไม่ได้ขึ้นกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียว แต่เป็นทักษะร่วมในทุกกลุ่ม สาระการเรียนรู้ ดังนั้นการวัดและประเมินทักษะการอ่าน คิด วิเคราะห์และเขียนจะผันแปรตาม บริบทของเนื้อหาและลักษณะวิชา การประเมินควรเป็นลักษณะองค์รวม คือ ประเมินการเขียนที่เกิดจากการคิดวิเคราะห์ในสิ่งที่อ่าน

ตอนที่ 3 การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินทางการศึกษา

การประเมินเป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจเพื่อลงข้อสรุปในสิ่งที่ต้องการประเมินว่า ดี ไม่ดี พอใจ ไม่พอใจ เป็นกระบวนการตัดสินใจที่อยู่บนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศรวมกับเกณฑ์การประเมิน ซึ่งการที่จะสามารถสรุปผลการประเมินได้อย่างถูกต้องเหมาะสมนั้น จำเป็นต้องมีข้อมูลที่ถูกต้อง เชื่อถือได้มาประกอบการตัดสินใจ ข้อมูลดังกล่าวจะ ได้มาจากเครื่องมือเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้ตรงตามความต้องการ ในทางตรงกันข้าม หากเก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ขาดคุณภาพหรือมีคุณภาพต่ำแล้ว ข้อมูลที่ได้มาก็จะเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ไม่น่าเชื่อถือ

ปัจจุบันได้มีการพัฒนาเครื่องมือเก็บข้อมูลหลายประเภท ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับ ลักษณะและธรรมชาติของข้อมูลที่ต้องการได้มา ตลอดจนให้เหมาะสมกับผู้ที่จะนำเครื่องมือไปใช้

และผู้ให้ข้อมูล (กรณีที่เก็บข้อมูลจากตัวบุคคล) นอกจากนั้น หากเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ผู้เก็บข้อมูลได้ใช้เครื่องมือที่เหมาะสมแล้ว ก็จะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการวัดไม่มากนัก ดังนั้น การที่จะเลือกใช้เครื่องมือชนิดใดนั้น ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์และข้อมูลที่ต้องการที่จะนำเครื่องมือ นั้นไปเก็บ เพราะไม่มีเครื่องมือชนิดใดที่ดีที่สุดและสามารถไปเก็บข้อมูลได้ทุกอย่าง เครื่องมือเก็บข้อมูล ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบันมีดังนี้ (รังสรรค์ มณีเล็ก 2546 : 5 - 7)

1. แบบทดสอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมในด้านพุทธิพิสัยเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า ตัวอย่างที่เห็นได้ค่อนข้างชัด คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. แบบสัมภาษณ์ หรือแบบบันทึกผลการสัมภาษณ์นั้น สามารถนำมาใช้ในการเก็บข้อมูลได้หลายลักษณะ เช่น วัดความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก ความเห็น รวมทั้งข้อเท็จจริงในเรื่องต่างๆ แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะมี 2 ลักษณะ คือ การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ
3. แบบสังเกต หรือแบบบันทึกผลการสังเกต เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงออกมาตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความขยัน ความอดทน นอกจากนั้นยังมีพฤติกรรมที่แสดงออกในการปฏิบัติเรื่องต่างๆ ลักษณะของเครื่องมือนี้กำหนดไว้เป็นรายการเพื่อใช้ในการสังเกต ผู้เก็บข้อมูลจะสังเกตพฤติกรรม หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วบันทึกผลการสังเกตลงในแบบสังเกตดังกล่าว
4. แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลที่เป็นความเห็น ความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แบบสอบถามที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปจะมีสองลักษณะ คือ แบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามปลายปิด คำตอบที่ได้จากแบบสอบถามจะไม่มีคำตอบที่ตายตัวหรือผิด ส่วนใหญ่แล้วแบบสอบถามถูกนำมาใช้ในการวัดพฤติกรรมด้านเจตพิสัย เช่น การวัดความสนใจ ความพึงพอใจ เจตคติและค่านิยม เป็นต้น
5. แบบสำรวจรายการ เป็นเครื่องมือซึ่งส่วนใหญ่จะใช้เก็บข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง โดยมีการจัดทำเป็นรายการสำรวจเอาไว้ เมื่อเก็บข้อมูลก็จะใช้วิธีการตรวจสอบไปที่ละรายการว่ามีหรือไม่ ซึ่งใช้ประกอบกับการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกต หรือการวัดทักษะการปฏิบัติ
6. แบบวัดสังคมมิติ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดการยอมรับทางสังคมของบุคคลในกลุ่มวิธีการง่าย ๆ ก็คือ ให้แต่ละคนในกลุ่มระบุว่า หากต้องการทำงานหรือเล่น เขาต้องการที่จะทำงานหรือเล่นกับใครมากที่สุด จากนั้นก็นำเอาคำตอบของแต่ละคนมาเขียนเป็นแผนภูมิแสดง

ความสัมพันธ์ของคนทั้งกลุ่มจะทำให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าใครเป็นที่ยอมรับและไม่ยอมรับของกลุ่ม

7. เทคนิคฉายออก เป็นเครื่องมือการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบที่แฝงเร้นอยู่ในส่วนลึก ซึ่งเครื่องมือเก็บข้อมูลโดยทั่วไป ไม่สามารถเก็บได้อย่างสมบูรณ์ ลักษณะของเครื่องมือนั้นจะมีลักษณะต่าง ๆ กัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นสิ่งเร้าให้เกิดการตอบสนอง ผู้เก็บข้อมูลต้องพยายามแปลความหมายของคำตอบที่ได้มาในรูปของการบอกเล่าหรือการเขียนบรรยาย เครื่องมือลักษณะนี้นิยมใช้ในวัดบุคลิกภาพ

8. เครื่องมือวัดทางเลือกอื่น เครื่องมือวัดลักษณะนี้เป็นลักษณะผสมผสานเครื่องมือ เครื่องมือต่าง ๆ ที่กล่าวมา เพื่อที่จะเก็บข้อมูลตามที่ต้องการ เครื่องมือวัดทางเลือกอื่นที่ใช้กันมาก ก็คือ แฟ้มสะสมงาน (Portfolio) ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการปฏิบัติงาน จนกระทั่งเกิดผลผลิต แฟ้มสะสมงานจะเป็นร่องรอยหลักฐานอาจไม่ใช่แฟ้ม แต่จะเป็นกล่อง เป็นชั้น หรือเป็นกระเป๋าก็ได้ขึ้นอยู่กับว่าผลงานนั้นมีลักษณะและปริมาณมากน้อยเพียงไร

จากแบบประเมินที่กล่าวมาในที่นี้ขอกล่าวรายละเอียดเกี่ยวกับแบบทดสอบ ซึ่งเกี่ยวข้องกับพัฒนาแบบประเมินในการวิจัยครั้งนี้ แบบทดสอบสามารถจำแนกตามผู้สร้าง ได้ เป็นแบบทดสอบที่ครูสร้าง และแบบทดสอบมาตรฐาน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (พิศเพลิน เชี่ยวหวาน, สุจิตรา หังสพฤกษ์ 2546 : 174-178)

1. แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเอง หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนเฉพาะกลุ่มที่ครูสอน จะไม่นำไปใช้กับผู้เรียนกลุ่มอื่นเป็นแบบทดสอบที่ใช้ทั่วไปในสถานศึกษา แบบทดสอบประเภทนี้สอบเสร็จก็ทิ้งไป เมื่อต้องการใช้ก็ออกใหม่หรือปรับปรุงจากแบบทดสอบเก่า

2. แบบทดสอบมาตรฐาน หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับแบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้น แต่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพต่าง ๆ ของนักเรียน ต่างกลุ่มกันได้ เช่น เปรียบเทียบคุณภาพของนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่งกับนักเรียนที่โรงเรียนอื่น (เป็นแบบทดสอบมาตรฐานระดับชาติ) หรือกับนักเรียนกลุ่มอื่นๆ ในจังหวัดเดียวกัน (แบบทดสอบมาตรฐานระดับจังหวัด) แบบทดสอบมาตรฐานมีลักษณะเด่น คือมีคุณภาพดีเพราะผ่านการสร้างที่ได้มาตรฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญและผ่านการวิเคราะห์มาแล้ว มีเกณฑ์ปกติซึ่งทำให้สามารถแปลความหมายของคะแนนได้ถูกต้องมีคู่มือดำเนินการสอบ ทำให้วิธีดำเนินการสอบเป็นมาตรฐานเดียวกัน

แบบทดสอบมีหลายแบบแต่ที่รู้จักทั่วไปมี 2 แบบใหญ่และ 3 แบบย่อย ดังนี้

1. แบบทดสอบแบบมีตัวเลือกให้เลือกตอบ เป็นแบบทดสอบที่ผู้ตอบจะต้องเลือกคำตอบที่กำหนดมาให้ถูกต้องมี 3 แบบ คือ

1.1 แบบสอบถูก-ผิด เป็นแบบสอบที่คล้ายกับแบบสอบแบบเลือกตอบ (Multiple choice) แต่มีเพียงสองตัวเลือก โดยตัวเลือกเป็นแบบคงที่และมีความหมายตรงข้าม เช่น ถูก-ผิด ใช่-ไม่ใช่ เห็นด้วย-ไม่เห็นด้วย เป็นต้น

1.2 แบบสอบจับคู่ เป็นแบบสอบที่ประกอบด้วยรายการ 2 รายการ คือ รายการสิ่งเร้ากับรายการคำตอบ (ตัวเลือก) แล้วให้ผู้ตอบเลือกจับคู่ระหว่าง 2 รายการ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันอย่างไรอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามที่ผู้ออกข้อสอบกำหนด

1.3 แบบสอบเลือกตอบ เป็นแบบสอบที่ประกอบด้วยสองส่วนคือ ส่วนที่เป็นคำถามและส่วนที่เป็นตัวเลือก และตัวเลือกยังประกอบด้วยตัวถูกกับตัวหลง

2. แบบสอบแบบเขียนตอบ เป็นแบบสอบที่ผู้ตอบมีอิสระในการเขียนตอบหรือเป็นแบบสอบที่ผู้ตอบจะต้องเรียงเรียงคำตอบขึ้นมาเองมี 3 แบบ คือ

2.1 แบบสอบแบบเติมคำ เป็นแบบสอบที่ประกอบด้วยประโยคหรือข้อความที่ยังไม่สมบูรณ์ แล้วให้ผู้ตอบเติมคำหรือประโยคหรือข้อความลงในช่องว่างที่เว้นไว้ เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์และถูกต้อง

2.2 แบบสอบแบบตอบสั้นๆ เป็นแบบสอบเขียนตอบแบบหนึ่ง ซึ่งคล้ายกับแบบสอบแบบเติมคำ แต่แตกต่างกันที่ข้อสอบเขียนเป็นประโยคคำถามสมบูรณ์ ผู้ตอบจะเขียนตอบโดยเป็นคำตอบที่สั้นและกะทัดรัด

2.3 แบบสอบอัตนัยหรือความเรียง เป็นข้อสอบที่มีเฉพาะคำถาม แล้วให้นักเรียนเขียนตอบอย่างเสรี เขียนบรรยายตามความรู้และข้อคิดเห็นของแต่ละคนเหมาะสมที่จะวัดความสามารถในการเลือกหรือจัดรวบรวมความคิดอย่างเป็นระบบ ความสามารถในการเขียนและทักษะในการแก้ปัญหาต่างๆ แบบสอบอัตนัยแบ่งเป็น 2 ประเภท

2.3.1 แบบสอบอัตนัยแบบจำกัดคำตอบ เป็นแบบสอบที่มีการกำหนดให้ตอบโดยจำกัดขอบเขตของการตอบ เช่น กำหนดหัวข้อ เวลา ความยาวของการตอบหรือรูปแบบของการตอบ

2.3.2 แบบสอบอัตนัยแบบขยายคำตอบ เป็นแบบสอบที่ให้ตอบอย่างอิสระโดยไม่สามารถกำหนดขอบเขตของคำตอบ เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงออกอย่างเต็มที่ในการแสดงความคิดเห็นและขอบเขตความรู้

จากแบบทดสอบดังกล่าวข้างต้น เพื่อให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ของการพัฒนาแบบประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนในกลุ่มเป้าหมาย เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผู้วิจัยได้เลือก แบบสอบอัตนัยหรือความเรียง สำหรับประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนในงานวิจัยนี้ ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบมาตรฐานมีดังนี้

1. สร้างตารางจำแนกเนื้อหาและพฤติกรรมหรือแผนผังการสร้างข้อสอบ เพื่อจะได้ทราบว่าสร้างแบบทดสอบวัดเนื้อหาอะไรตามจุดประสงค์การเรียนรู้อะไร ระดับพฤติกรรมอะไรอย่างละกี่ข้อ
2. สร้างข้อคำถามตามตารางจำแนกเนื้อหาและพฤติกรรม
3. นำแบบทดสอบไปทดลองใช้
4. วิเคราะห์ข้อสอบรายข้อเพื่อหาคุณภาพของข้อสอบ
5. ปรับปรุงข้อสอบที่คุณภาพยังไม่ถึงเกณฑ์ แล้วนำไปทดลองใช้ แล้วนำมาวิเคราะห์หาคุณภาพของข้อสอบทั้งรายข้อและทั้งฉบับ
6. เก็บเข้าคลังข้อสอบ ข้อสอบที่มีคุณภาพดีแล้วถูกนำมาเก็บเข้าคลังข้อสอบ
7. จัดพิมพ์แบบทดสอบเป็นฉบับ
8. สร้างคู่มือดำเนินการสอบ เพื่อให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
9. หาเกณฑ์ปกติ ซึ่งจะเป็นคะแนนมาตรฐานเพื่อใช้เปรียบเทียบคะแนนสอบ ทำให้สามารถแปลความหมายของคะแนนได้มาตรฐานเดียวกัน

ในการสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูลนั้น ผู้สร้างเครื่องมือต้องพยายามหาหลักฐานต่างๆ มายืนยันให้ได้ว่าเครื่องมือดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ซึ่งในการหาคุณภาพของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลนั้น จำแนกเป็น 2 ลักษณะคือ การหาคุณภาพของเครื่องมือเป็นรายข้อ ดัชนีที่นำมาใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือเป็นรายข้อก็คือ ค่าความตรง ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนก การหาคุณภาพของเครื่องมือทั้งฉบับ ดัชนีที่นำมาใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือเก็บข้อมูลทั้งฉบับก็คือ ค่าความตรง และค่าความเที่ยง ความตรงแบ่งย่อยเป็น ความตรงเชิงเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้างและความตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ ส่วนความเที่ยงสามารถดำเนินการได้หลายวิธีคือ สัมประสิทธิ์ความคงที่ สัมประสิทธิ์ความเท่าเทียม สัมประสิทธิ์ความคงเส้นคงวา ภายในและการวิเคราะห์ความแปรปรวนของฮอยต์ (รังสรรค์ มณีเล็ก 2545 : 34 - 36)

ในที่นี้ขอกล่าวเฉพาะที่เกี่ยวกับงานวิจัยนี้ ดังนี้

1. ความตรงตามเนื้อหา เป็นการแสดงหลักฐานของความสอดคล้องกันระหว่างเนื้อหาของเครื่องมือกับวัตถุประสงค์ (Item-Objective-Congruency) โดยพิจารณาว่าข้อความของเครื่องมือวัดมีเนื้อหาสาระตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดหรือไม่เพียงไร หรือเป็นตัวแทนได้ดีเพียงไร ถ้าผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่าข้อความมีเนื้อหาสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แสดงว่าเครื่องมือวัดนั้นแสดงหลักฐานความตรงตามเนื้อหา แต่ถ้าผู้เชี่ยวชาญตัดสินว่าข้อความมีเนื้อหาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แสดงว่าเครื่องมือวัดนั้นขาดหลักฐานความตรงตามเนื้อหา การแสดงหลักฐานความตรงตามเนื้อหาจึงใช้ดัชนีความสอดคล้องหรือ IOC ที่มีค่าตั้งแต่ -1.0 ถึง +1.0

2. ค่าอำนาจจำแนก เครื่องมือที่ดีต้องสามารถจำแนกสิ่งที่ถูกวัดออกจากกันได้ตามสภาพ เช่น สามารถแยกคนเก่งออกจากคนที่ไม่เก่ง แยกผู้ที่มีความสนใจออกจากผู้ที่ไม่มีความสนใจ เป็นต้น ค่าอำนาจจำแนกมีค่าตั้งแต่ -1.0 ถึง +1.0 ในทางทฤษฎีต้องการค่าอำนาจจำแนกที่มีค่าบวกสูง ๆ ใกล้เคียง +1.0 แต่ในทางปฏิบัติจะเลือกข้อความที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ +0.2 ขึ้นไป การวิเคราะห์อำนาจจำแนกของแบบประเมินซึ่งคะแนนของแต่ละข้อความให้คะแนนแบบหลายค่าสามารถวิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อความกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ ที่เหลือทั้งหมดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

3. ความเที่ยง เป็นดัชนีที่ใช้แสดงความคงเส้นคงวาของคะแนนหรือข้อมูล เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลไม่ว่าจะกี่ครั้งก็ตามแล้วได้ผลเหมือนเดิม แสดงว่าเครื่องมือนั้นมีความเที่ยงสูง ในการหาคุณภาพของแบบประเมิน ที่ผลการตอบไม่ใช่ระบบ 0 - 1 แต่ผลการตอบอยู่ในมาตราจัดลำดับ อาจตอบเป็น 5 4 3 2 หรือ 1 ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐพร ศรีบุรณ์ (2543: 43-48) ได้สร้างแบบทดสอบอัตนัยเพื่อวินิจฉัยการแก้ไขภัยพิวาทคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีจำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วยสถานการณ์โจทย์ที่ใช้วัดระดับพฤติกรรมการเรียนรู้ขั้นนำไปใช้ จำนวน 3 ข้อ และวัดขั้นการวิเคราะห์ จำนวน 3 ข้อ ด้านคุณภาพของแบบทดสอบมีความตรงตามเนื้อหา มีค่าความยากตั้งแต่ .51 - .67 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .49 - .77 ค่าความเที่ยงของแบบทดสอบคำนวณด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับ .93 ค่าความเที่ยงของการตรวจให้คะแนนโดยมีผู้ตรวจให้คะแนน 2 คน ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน มีค่าเท่ากับ .99

ดวงพร เพ็ชรดอน (2545: 38-50) ได้สร้างแบบทดสอบวินิจฉัยทักษะการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 4 ฉบับ คือ แบบทดสอบวินิจฉัยการสะกดคำ แบบทดสอบวินิจฉัยการใช้คำ แบบทดสอบวินิจฉัยการเรียบเรียงประโยค และแบบทดสอบวินิจฉัยการเขียนตามรูปแบบ ผลการหาคุณภาพของแบบทดสอบ มีดังนี้ มีความตรงตามเนื้อหา พิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าความยากง่ายตั้งแต่ .50 -.91 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .05 -.79 ความเที่ยงรายฉบับคำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าตั้งแต่ .83 -.89 ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการวัดตั้งแต่ 1.56 - 2.35 ความเที่ยงของการตรวจให้คะแนน โดยมีผู้ตรวจให้คะแนน 2 คน มีค่าเท่ากับ .93

จุฑาทิพย์ สายสี (2546 : บทคัดย่อ) ได้สร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบการคิดอเนกนัยด้านสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นแบบทดสอบอัตนัย โดยสร้างตามแบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญาของกิลฟอร์ด มีโครงสร้างด้านวิธีการคิดเป็นการคิดอเนกนัย เนื้อหาการคิดเป็นแบบสัญลักษณ์ และผลการคิด 6 แบบ คือ แบบหน่วย จำพวก ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูปและการประยุกต์ จำนวน 6 ฉบับๆ ละ 3 ข้อ รวม 18 ข้อ ให้คะแนนเป็น 3 ด้าน คือ ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความคิดริเริ่ม ด้านการหาคุณภาพของแบบทดสอบการวัดการคิดอเนกนัยด้านสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วย ค่าอำนาจจำแนกใช้วิธีทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ t-test ค่าความเที่ยงของการตรวจให้คะแนน โดยหาความเที่ยงของผู้ตรวจให้คะแนน 3 คน ใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน และความตรงเชิงโครงสร้างโดยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ข้อสอบทุกข้อในทุกฉบับเป็นข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนก ค่าเฉลี่ยของกลุ่มสูง-กลุ่มต่ำ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กล่าวคือ มีค่า t ของคะแนนด้านความคล่องในการคิดตั้งแต่ 6.19 ถึง 17.71 ด้านความยืดหยุ่นในการคิดมีค่าตั้งแต่ 4.12 - 16.58 และด้านความคิดริเริ่มมีค่าตั้งแต่ 2.99 ถึง 14.65

2. ค่าความเที่ยงของการตรวจให้คะแนนด้านความคล่องในการคิดเป็น 0.9998, 0.9987, 0.9995, 0.9937, 0.9988 และ 0.9878 ตามลำดับ ความเที่ยงของการตรวจให้คะแนนด้านความยืดหยุ่นในการคิดเป็น 0.9225, 0.9583, 0.9907, 0.9767, 0.9646 และ 0.9778 ตามลำดับ ความเที่ยงของการตรวจให้คะแนนด้านความคิดริเริ่มในการคิดเป็น 0.9511 , 0.9643, 0.9735, 0.9504, 0.9497 และ 0.9458 ตามลำดับ

3. ความตรงเชิงโครงสร้าง มีค่าเท่ากับ 0.84, 0.88 และ 0.90 ตามลำดับ แสดงว่าสามารถวัดองค์ประกอบตามโครงสร้างที่กำหนดได้

ปาริชาติ อินทร์พยุ่ง (2547: 47-54) ได้พัฒนาแบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการสอน แบบฝึกการเขียนเชิงสร้างสรรค์และแบบทดสอบการเขียนเชิงสร้างสรรค์ ในส่วนของแบบทดสอบ ได้กำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนน โดยถือเกณฑ์การพิจารณาคำตอบที่อยู่ในลักษณะที่เป็นการคิดนอกเนกนัย (Divergent thinking) ตามแนวคิดของกิลฟอร์ด และครอปเพลย์ ดังนี้ คิดคล่องแคล่ว คิดยืดหยุ่น และคิดริเริ่ม ได้ตรวจสอบคุณภาพโดย หาความตรงตามเนื้อหาจากการพิจารณาโดยผู้เชี่ยวชาญ หาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายฉบับกับคะแนนรวม พบว่า มีค่าอำนาจจำแนกรายฉบับระหว่าง .794 - .981 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และมีบางฉบับมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 หาค่าความเที่ยงโดยวิธีสอบซ้ำ คือคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งแรกกับคะแนนที่ได้จากการสอบครั้งที่สอง โดยใช้สูตรสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.92

ดวงสุดา ชูชื่น (2548) ได้ศึกษากิจกรรมพัฒนาด้านการเขียนสรุปความจากการอ่าน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โดยใช้แผนผังความคิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้สร้างแบบวัดผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนสรุปความจากการอ่าน เป็นแบบทดสอบอัตนัย จำนวน 15 ข้อ ทำการหาคุณภาพของแบบทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 100 คน ผลการหาคุณภาพของแบบทดสอบ เป็นดังนี้

1. ค่าความยาก รายข้อ ใช้เทคนิค 25 % มีค่าความยากระหว่าง 0.36 - 0.62
2. ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้เทคนิค 25 % มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.52 - 0.78
3. ค่าความเที่ยงใช้ Alpha coefficient มีเท่ากับ 0.8250

ผู้วิจัยได้ใช้ผลการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาแบบประเมิน ดังนี้ การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานช่วงชั้นที่ 1 โรงเรียนในกลุ่มเป้าหมาย เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต ประเมินจากผลการเขียนที่แสดงถึงการคิดวิเคราะห์ที่มาจากการอ่านของนักเรียนและได้กำหนดนิยามทักษะการเขียนที่นำเอาทักษะการอ่านและการคิดวิเคราะห์มาประยุกต์รวมกัน ครอบคลุมทักษะ 5 ระดับ คือ การสรุปใจความสำคัญและแสดงความคิดเห็น การจำแนก

องค์ประกอบของข้อความ การเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่าง การอธิบาย ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล และการสรุปเป็นหลักการ กฎเกณฑ์ รูปแบบ โดยกำหนดลักษณะ แบบประเมินเป็นแบบทดสอบอัตนัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การอ่านวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็น รูปภาพและสัญลักษณ์ ตอนที่ 2 การอ่านและวิเคราะห์ข้อความ การให้คะแนน ตอนที่ 1 ให้ คะแนนเป็น 3 ด้าน คือ ความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิดและความคิดริเริ่ม ตอนที่ 2 ให้คะแนนแบบ Rubric Score 5 ระดับ คือ 0 - 4 คะแนน และหาคุณภาพของแบบประเมินด้าน ความตรงตามเนื้อหา อำนาจจำแนก และความเที่ยงดังแสดงในกรอบแนวคิดกรวิจัยซึ่งนำเสนอ ในบทที่ 1 ซึ่งนำเสนอไป